

Šiame numery

RŪPESTIS LAISVĄJA KNYGA.
SIMAS SUŽIEDĖLIS APIE ISTORIJOS
MOKSLĄ, ATEITININKUS IR ENCYCLO-
PEDIA LITUANICA.
SOLZENICINO "TRUMPIEJI PASAKOJIMAI"
ALEKSANDRAS SOLZENICINAS — NOBELIO
LAUREATAS.
J. SAVOJO NOVELĖ "ALINOS KARJERA".
KOVOS SU LENKAIS PRIEŠ 50 METŲ —
ISTORINĖ 1920 M. KARO VEIKSMŲ
APŽVALGA.
MIKAS!.. KURIS IS PETRAUSKŲ?
IŠPŪDŽIAI IS SANTARAPIČIŲ SUVAŽIAVIMO.
NAUJI LEIDINIAI.
KULTURINĖ KRONIKA.
AKADEMINĖS PRŪSVAISTĖS.

ISTORIJOS MOKSLAS, ENCYCLOPEDIA LITUANICA, ATEITININKAI

Pokalbis su Stasio Šalkauskio
vardo kūrybos premijos laureatu
Simu Sužiedėliu

Šiometinė Stasio Šalkauskio vardo kūrybos premija, jau trečias metas skiriama Ateitininkų Federacijos, teko istorikui Simui Sužiedėliui. Rugsėjo 6 d. Ateitininkų jubiliejinio kongreso iškilmingame posėdyje ji ir buvo įteikta laureatui. Simas Sužiedėlis mūsų yra vienas iš tų žviesulių, kurie neužsidarė siaurame savo specialybės rate. Tai, sakykime, jau nuo tautinio atgimimo laikų yra tiesiog lietuvių kultūrinio gyvenimo tradicija, kurioje neretas rašytojas turėjo būti ir visuomenininkas, medicinos daktaras — valstybininkas, istorikas — redaktorius, žurnalistas ir t. t. Šakotu, daug ir nepamainomai di-bančiu žmogum yra ir Simas Sužiedėlis — universiteto profesorius istorikas, Ateitininkų Federacijos vadas — visuomenininkas, redaktorius — žurnalistas, o šiuo metu ir didžiojo užsimojimo — Encyclopedia Lituonica redaktorius. Tačiau kiekvienoje srityje jis nebuvo ir nėra tik paviršutiniško darbo žmogus — kur tik atėjo, kur tik rankas, širdį ir protą prikišo, ten paliko žymius ir neištrinamus pėdsakus.

Ateitininkijos kongreso metu pavyko laureatui įpiršti keletą klausimų, liečiančių ateitininkiją, istorijos mokslą ir angliškiosios mūsų enciklopedijos redagavimo bei leidimo darbą. Šiuo metu gautus iš jo atsakymus dalinamės čia su mūsų skaitytojais.

— Kaip vertinate aštuntąjį ateitininkų kongresą? Kurie jo momentai labiau pasibrėžė?

— Aštuntasis kongresas praejo penkmečių tradicijos dvasioje. Ta tradicija, prasidėjusi pirmuoju kongresu Kaune 1920, visus šiuos suvažiavimus daro sukaktuvinius, iškilmingus. Tie dalykai yra geri ir reikalingi šventiškai nuotakai sukurti ir savo kūrybinėm jėgom parodoti. Šia prasme aštuntasis kongresas praėjo sėkmingai ir nuotakingai.

Paradinis iškilmingumas, de-ja, nėra palankus aktualiom problemom nagrinėti. Tam tikslui reikia didesnio susikaupimo ir daugiau laisvo laiko. Pavyzdžiui, antrasis kongresas Kaune 1925 skyrė net keletą posėdžių principų bei priemonių svarstymui, tačiau galutinai nutarimai tebuvo priimti Palangos konferencijoje 1927. Nepaprastai konferencijos, sąjungų suvažiavimai, stovyklos ir studijų dienos sudaro palankesnes sąlygas ideologiniams svarstymams. Poros dienų kongrese, kurio programa savaime pasidaro tiršta, tespėjama vieną

antrą paskaitą išklausti, bet nelieka laiko jų išdiskutuoti.

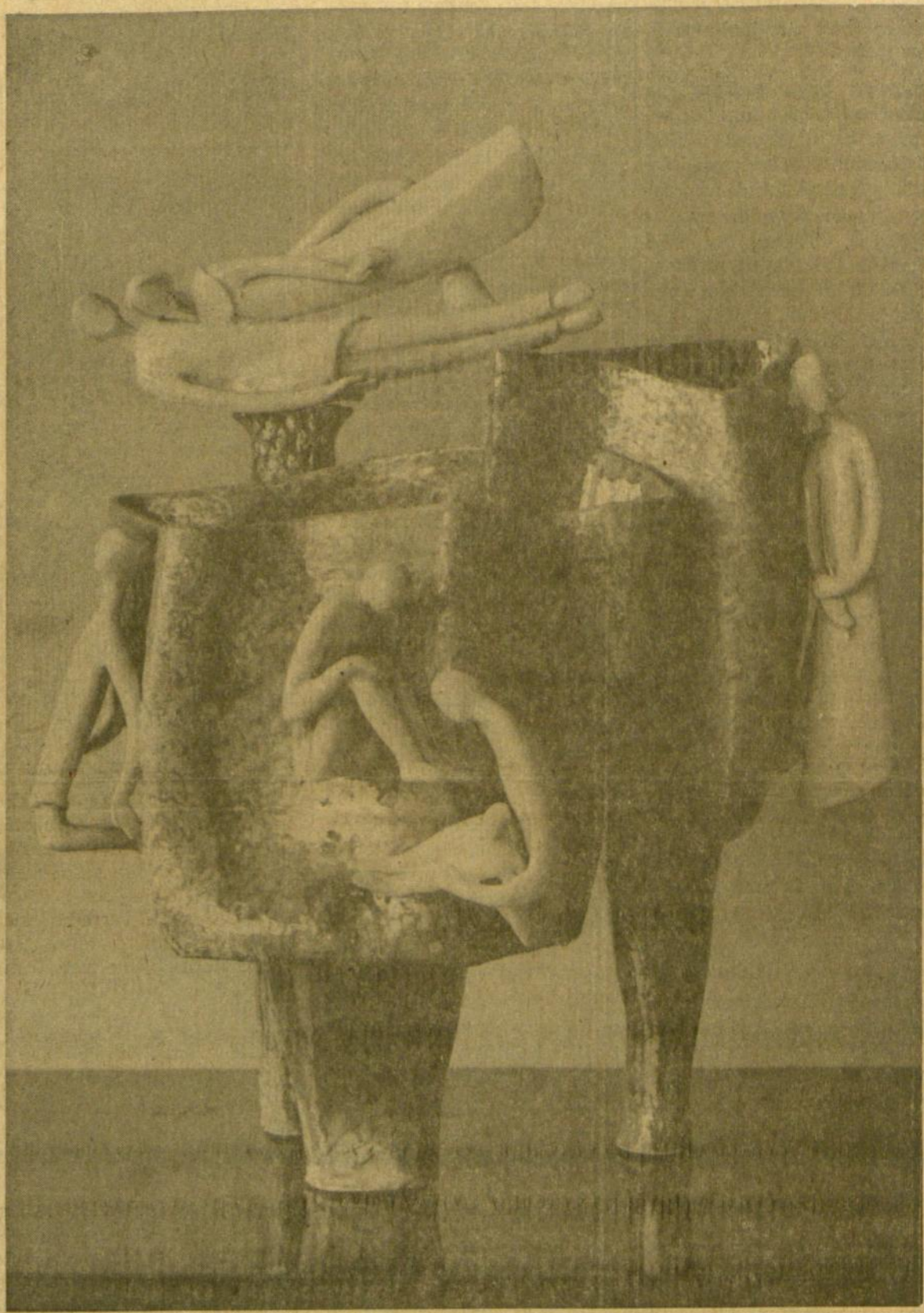
Teorinių bei praktinių dalykų daugiau apsvaistytą prieš-kongresinėje stovykloje. Tą stovyklą būčiau pavadinęs tiesiai kongresine, nes iš tikrųjų kongresas prasidėjo Dainavoj. Nuotalka ten buvusi pakili ir darbinga, jaunimas gyvai dalyva-vęs visoje programoje.

Kongreso posėdžiuose ir simpoziume vyravo jaunesnieji draugai, brenę jau tremtyje. Į jų rankas pereina vadovavimas; tad visai natūralu, kad jie aktyviau reikšėsi kongreso darbuose. Dalyvių gausa išsiskyrė literatūros vakaras, koncertas, iškilmingos pamaldos. Gerai sumanyta koncertų priminti Mikalojų K. Čiurlionį. Jo netekome tais pačiais metais (1911), kai pasirodė spausdintoji "Ateitis". Čiurlionis yra artimas ateitininkam savo teistine pasaulėjauta, kuri taip aiškiai atsispindi simboliškuose jo paveiksluose. Iškilmingose mišiose, tiktuosi, visi labiausiai jautėsi vieno idealo jungiam. Pokylio draugiška nuotalka galėjo būti sustiprinta didesnio jaunųjų būrio su lietuviška daina prie stalų. Šokiai jaunimui buvo moderniški orkestro riksmu ir judesio dinamika, bet ar tai buvo estetiška — kitas reikalas.

Visoje kongreso eigoje jautėsi ryškūs parengiamasis ir tvarkomasis triūsas, atliktas Federacijos valdybos ir Kongresui rengti komiteto. Jiem priklauso ačiū.

— Kurios, Jūsų manymu, turėtų būti pagrindinės ateitininkų veiklos kryptys? Ar kongresas tiksliai ir teisingai jas aptarė?

— Mano supratimu, pagrindinės ateitininkų veiklos kryptys yra krikščioniškoji ir lietuviškoji. Krikščioniškoji veikla apima ir tai, apie ką šiandien visuotiniškai kalbama, būtent, apie atsinaujinimą ir ekumenizmą. Iš tikrųjų čia turime nebe naujus dalykus, bet tik naujus pabrėžimus mūsų laikam. Kadangi krikščionybė savo esme nesikeičia, tai ji lieka pastovia ir patikima krypties rodykle bet kurio laiku ir bet kurioje padėtyje. Išskyla nauji konkretūs uždaviniai ir nauji veiklos akstinai, bet kryptis lieka ta pati — krikščioniškoji. Tai aiškiai buvo pabrėžta kongreso leidiniuose ir paskaitose. Dr. Adolfas Damauskis pagrindinėje kongreso paskaitoje stipriai pabrėžė krikščioniją (Nukelta į 2 psl.)

Eleonora Marčiulionienė
iš parodos Čiurlionio galerijoje, Chicagoje.

Vaza
Nuotr. V. Noreikos

MARČIULIONIENĖS KERAMIKOS DARBAI

Dailininkės paroda Čiurlionio galerijoje aplankius

SAULĖ JAUTOKAITĖ

Praeitą šeštadienį Čiurlionio meno galerijoje, Chicagoje, buvo atidaryta dailininkės Eleonoros Marčiulionienės keramikos darbų paroda. Ši paroda įdomi tuo, kad ji yra viena iš retenybių įprastinėse mūsų parodose — ji yra grynai dekoratyvinių keramikos darbų ekspozicija.

Šioje dailininkės keramikos parodoje rasime daug vazų, žvakidžių, lėkščių, figūrinių, paveikslų. Jos vazos įvairių įvairiausių reguliarių formų, kurios vibruoja ir juda su imantriais papuošimais. Lėkštės daugiau lietuviškos savo motyvais. Figūrinės labai plonos, rodo plaukiojančios ore, kitos gulinčioje ar virstančioje pozėje. Žvakidės apkrautos

įvairių formų dubenėliais, paukštukais, lapeliais. Tarp keramikinių paveikslų randame lietuviškas vestuves, elgetas, paukščių lizdą.

Nors dailininkės Marčiulionienės keramikos darbų formose — vazose, žvakidėse, lėkštėse, figūrinose — įžiūrimi senoviskios šio meno srities elementai ir kartu moderniškojo meno bruožai, tačiau gal tiksliau galėtume visa tai pavadinti marčiulioniškosios lakios vaizduotės originalios formos bruožais, šiek tiek primenančiais ispano Antonio Gaudi spalvotas, organiškas formas. Dailininkė pasirinktąją savo temą išpildo, naudodama labai daug spalvų ir perkrautą papuošimą,

atrodo, nekrepdama daug dėmesio į savo darbų eleganciją. Jai, matyt, svarbu įkūnyti savo vaizduotę keramikos darbuose, parodant mums savo rankų meistriską techniką.

Dailininkės Marčiulionienės paroda, skirta keramikos darbams, yra naujiena ir retenybė čionykščiam mūsų meno gyvenime. Šioje parodoje ji reiškiasi kaip individuali šios rūšies meno atstovė, kurios darbai sudomina kiekvieną meno mėgėją.

Paroda šiandien ir rytoj (spalio 17—18 d.) galerijoje atdara nuo 11 val. ryto iki 9 val. vak. Rytoj parodos paskutinė diena.

KERTINĖ PARASĖ

RŪPESTIS LAISVĄJA KNYGA

Š. m. spalio 11 d. Clevelande, Sv. Jurgio parapijos salėje, įvyko pasitarimas klausimu, kaip sustiprinti lietuvišką knygą išvijoje.

Susirinkimą pradėjo kun. V. Bagdanavičius, atvykęs iš Chicago. Jis lietuviškos knygos problema šiuo metu apibūdino keturiais klausimais, kviesdamas dėl jų dalyvius pasisakyti. Pirmas klausimas, kurį jis iškėlė buvo šis: ar reikia dėti pastangų išlaikyti laisvą lietuvišką knygą. Už tai kalba visa ligšiolinė mūsų veikla. Prieš kalba tai, kad iš Lietuvos gauname vis daugiau knygų ir kai kurios iš jų yra geros. Antras klausimas buvo: kaip vertinti laisvą išvijos knygą? Vien Lietuviškos knygos klubas per apie 20 metų savo veiklos yra išleides 101 knygą, kurių didžioji dauguma yra originalūs išviejų rašytojų kūriniai. Kitos lietuviškos knygos, kaip pastovios originalių kūrinių. Tačiau kai kas sako, kad mūsų knygos tematika yra išsemta; ji yra per siaurai romantinė. Trečias klausimas buvo: kaip organizuoti knygos skaitytojus? Lietuviškos knygos klubas paskutiniu metu paėmė kryptį, daugiau nukreiptą į prenumeratorius, negu į laisvą knygos rinkos platinimą. Klubas apie kiekvieną naują išviesią knygą pirmiausia praneša savo nariams ir, jei nesulaukia jų neigiamo laiško per tris savaites, knygą pasiunčia. Po to duoda knygą platintojams. Klubo nariai gauna knygą trečdaliu pigiau. Kaip žiūrėti į šitokį knygos platinimą? Ketvirtas klausimas buvo: ką manyti apie organizavimą knygos nagrinėjimų šeimyniniuose pobūviuose? Mūsų šeimyniniai pobūviai, kurie plinta, bet darosi sėklūs savo tematika, įgautų daugiau įdomumo, jei juose

būtų įvesta paprotys aptarti išviesią knygą.

Į iškeltus klausimus pirmoji pasisakė Augustinavičienė. Ji laikosi principo, kad laisva knyga galima tik laisvoje visuomenėje. Net apie Lietuvos žmogaus šiuandienines problemas laisvas rašytojas gali pasisakyti pilniau ir išsamiau. Glaudus intuicija tai yra puikiai padariusi romane "Liepsnos ir apmaudo ašiniai".

Kalbėtoja yra nuomonės, kad išvijos literatūra yra didelė. Čia atvyko dauguma Lietuvos rašytojų, ir čia išaugo naujų jėgų. Ypač tai galioja romanistams ir poetams. Ši literatūra yra nepaprastai vertinga. Ji yra didysis išvijos laimėjimas.

Mes per mažai rūpinamės lietuviška knyga ir per mažai ją reklamuojame. Mes turime įvairių visuomeninių parengimų, bet ne turime parengimo, skirto lietuviškai knygai, kaip pastovios šventės. Reiktų įvesti Lietuviškos knygos dieną. Kalbėtoja tebėjos, kad žmonės taip mažai perka knygų, kai tuo tarpu perka paveikslus, nepaisant jų brangių kainų.

Augustinavičienė pastebėjo, kad lietuviai mėgsta pramogauti. Tose pramogose vymo būna vienur daugiau, kitur mažiau. Ji yra nuomonės, kad reikia įvesti į tuos pobūvius ir literatūrinių klausimų nagrinėjimą. Nedaug kam žinoma, kad tokių pobūvių yra kai kur jau daroma. Taip seniai buvo suruoštas privatus Putino - Mykolaičio minėjimas, kuris labai pasisekė. Bet visi parengimai nusibosta tada, kai jie yra blogai paruošti.

Augustinavičienė yra nuomonės, kad lietuviškos romantikos nėra ko baidytis, ypač kai ji nėra šabloniška. Taip, anot jos, (Nukelta į 2 psl.)

ISTORIJOS MOKSLAS, ENCYCLOPEDIA LITUANICA, ATEITININKAI

(Atkelta iš 1 psl.)
 Žioniškos asmenybės vaidmenį dabartinėje situacijoje; glausčiau tai buvo pasakyta Federacijos vado prof. Justino Pikūno baigiamojo kalboje ir Federacijos dvasios vado kun. Stasio Ylos žodyje pokylio metu. Gausių orientacinių ir praktinių nurodymų, kaip ateitininkai dabar turėtų ugdytis ir veikti, pateikta kongresinėje stovykloje; jos leidinys, manau, ateitininkų židinuose bus studijuojamas ištiesius metus.

Silpniau buvo užakcentuota lietuviškoji veiklos kryptis; sakytume, tikrai prabėgom. Rasi dėl to, kad iš pabrėžiamo integralinio arba pilnutinio asmenybės ugdymo išplaukia tautinis auklėjimas. Tačiau, kai labai konkretūs uždaviniai nurodomi religiniam bei moraliniam ugdymui ir veikimui, praverstų atitinkamai pagausinti paskatinius bei priemones savo tautybei ir kalbai išlaikyti. Džingino tai, kad kongreso metu dar niekam nereikėjo viešai griežtiškas nelietuviško žodižo. Pokalbiuose su jaunimu vis dėlto teko patirti, kad kietesnis paskaitininkų žodis nevisiems buvo suprantamas. Vadinasi, lietuvių kalba jaunimo negilinama ir neturtinama. Tai merdėjimo ženklas, rodąs pavojų lietuviškajai veiklos kryptiai, susijusiai su krikščioniškąja gana tampriu ryšiu. Rusų filosofas Vladimiras Solovjovas yra teigęs tautiškumą esant Dievo dovana, reikalingą Jo valiai žemėje vykdyti.

— Ar pavergtoje Lietuvoje yra kokių ženklų iš ateitininkų veiklos, tegu ir neorganizuota forma?

— Apie kurio nors sąjūdžio visuomeninę reikšmę galima karais spręsti iš neigiamojo apibūdinimo. Pavyzdžiui, sovietinėje lietuvių enciklopedijoje, kuri skiriama platiems skaitytojų sluoksniams, ateitininkai vadi-

nami religiniais fanatikais, buržuaziniai nacionalistais, fašistais, imperialistų talkininkais ir net tarybinių žmonių žudikais... Tokia plūsmo artilerija nebūtų reikalinga priblokšti negyvam, praeitin nūgrimzdusiam daiktui. Ji rodo įtūžimą dėl gyvos krikščioniškos dvasios krašte. Jai su-naikinti neturima kitos galios, išskyrus drumzalą liežuvi. Tačiau iš tokių keiksmų žmonės pasidar savo išvadas: vadinasi, tie niekinamieji tyliai kovojo už religinę bei kultūrinę laisvę, už savo krašto savarankiškumą. Žinome iš nerašytų liudijimų, kad ateitininkiška dvasia gyvuoja katakombų sąlygom, bet tuos faktus paliekame nerašytus. Norėčiau tik štai ką pridėti iš vieno pokalbio apie išvirkščią, sovietinę religiją — Lenino kultą. Seniau kaimo žmonės sakydavo: Dievas davė, Dievas ir atėmė. Dabar kolchoze pasakoma: Dievas davė, Leninas atėmė.

— Kokia Jūsų nuomonė apie jaunosios lietuvių kartos mokslininkų ir jo kryptis, čia ir tėvynėje?

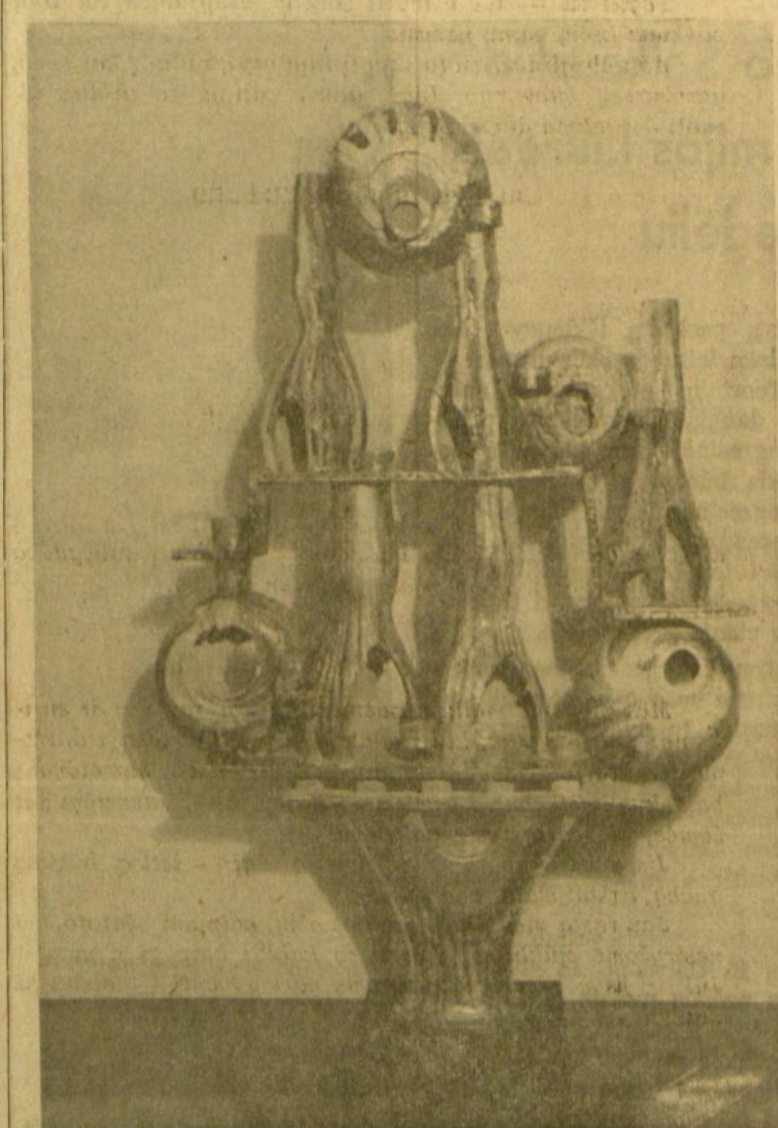
— Abiejose kraštuose persveria griežtųjų mokslų studijos. Ten ir čia siekiama užsitikrinti profesiją (pvz. gydytojo, inžinieriaus), kuriai darbo bei atlyginimo nesigyt. Lietuvoje vadinami humanistiniai mokslai mažiau mėgiami dėl privalomo marksistinio pamušalo ir angažavimo komunistinių idėjų propagandai. Vis dėlto galima pasidžiaugti prieaugliu naujų ir pajėgių lituanistų: kalbininkų, literatų, etnografų, istorikų, geografų. Šiame krašte mums tokio lituanistinio prieauglio stinga. Jungtinėse Valstybėse pastaraisiais metais žymiai pagausėjo baigusiu vadinamus laisvus mokslus (liberal arts) su daktaro laipsniais. Universitetai ir kolegijos jau turi iš ko pasirinkti. Net ir mokytojų vidurinėse mokyklose jaučiamas

mažesnis trūkumas, nes yra pakilęs jų atlyginimas. Tačiau tokiam galimybių krašte kaip Amerika nėra ko baimintis, kas ir kokią profesiją beįgytų. Svarbu, kad būtų gerai savo specialybėje pasirengęs ir ją mėgtų. Kitados savam studentam Lietuvoje kalbėjau: jei į savo studijas įdėsite visą širdį ir prakaitą, nereikės ieškoti darbo — jis jus iškos. Neseni dar laikai, kai studijų uolumu mūsų jaunimas pasiverždavo pro kitus, patekdamas į vadinamus dekanų sąrašus. Iš jų turime dabar iškilusių universitetuose ir mokslinių tyrimų institucijose. Pastaraisiais metais tasai uolumas yra sumažėjęs: prasi-

veržia darbučiai, kad ir mažiau gabūs. Paveikė konformizmo dvasia. Su tuo stabdžiu privalu kovoti, jei norima susikurti žviesesnę ateitį.

— Kai pastaraisiais dešimtmečiais žmonijos gyvenime įvyko tiek daug ir taip staigių pasikeitimų, ar istorijos moksle, jo metoduose ir kryptyse taipgi atsirado įsidėmėtinų naujienų?

— Pastaraisiais laikais istorikų darbas vienu atžvilgiu pailgėjęs. Dabar nereikia išstom dienom tūnoti archyve ar bibliotekoje, nusirašinėjant iš dokumentų sakinių po saknio. Yra priemonių dokumentus nufo-grafuoti ir atsidėjus juos tirti

Eleonora Marčulionienė. Zvaldikė iš parodos Čiurlionio galerijoje, Chicagoj. Nuotr. V. Noreikos

sau yra didelė klaida. Mes neturime sau sakyti: "Mes gyvi". Pinigų knyga mes turime. Mariūnas pasisakė pagirdamas Lietuviškos knygos klubą už jo knygu platinimo suintensyvini-mą. Reikia ieškoti knygai tu žmonių, kurie dar jos neatsisak-ja. Kalėdų metu mes priperkame vieni kitiems visokių nereikalingų daiktų už daug pinigų. Nei vieno cento ta proga neduokime kitiems, bet pirkime dovanų lietuvišką knygą.

Baigdamas Mariūnas pasisakė prieš šitokią rašytojo samprata: jis yra idealistas, serga džiova ir laukia pomirtinės garbės. Nereikia nuvertinti rašyto-jui ir atlyginimo paskatos.

Karalius, mokytojas, išjungdamas į diskusijas, pastebėjo, kad šandienianiam mokiniui lietuvišką laikraštį bei knygą. Kalbėtojas minėjo, kad jis, savo laiku, iškėlė spaudos mėnesio mintį, kuri vėliau buvo užmiršta. Praėjusiais metais viename suvažiavime Centro valdyba darė didelių priekaištų spaudai. O tada Mariūnas ją paklausė: ką Centro valdyba daro spaudai palaikyti? Vietoj to ji nutarė spaudos mėnesio neskelbti.

Pasak Mariūno, pavojingiausias mums dalykas yra "pasitenkinimo dvasia". Mes džiaugiamės, kad į susirinkimą atėjo ne 10 bet 20 asmenų, kad Cleve-lande balsavo 700 šimtai, o ne 300. Šis pataikavimas patiems

visų knygų klubų narius kartu, jų galėtų būti pora tūkstančių. Reikėtų visų leidyklų bendros knygos bičiulių organizacijos.

Virbalis yra nuomonės, kad pasitenkinimo pavergtos Lietuvos knygų kritika pas mus yra per daug. Komunizmas nieko nepamiršo.

Akelaitis kvietė į knygos proble-mą žiūrėti realistiškai. Roman-tikos mūsų knygoje yra per daug. Tuo tarpu gera knyga randa savo skaitytojus. Pirmojo tomo knygos apie rezistenciją jau negali-ma gauti. Kalbėtojas sutinko, kad knygos platinimas šlubuoja. Kai reikia knygos, jos negali gau-ti vietoje. Leidyklos turėtų turtė-ti savo atstovus kolonijose. Ta-čiau tikėtis, kad visos knygos bū-tų vienodai perkamos, būtų ne-tikslu. Palyginimo mūsų knygos su Lietuvos knyga negali būti. Tik laisvas kūrėjas gali kurti. Tačiau išimčių yra, pvz. Putino "Sukilėliai". Dirbtinė reklama negelbės.

Augustinavičienė pastebėjo, kad verta atkreipti dėmesio, kny-gas platinant, į viešias biblio-tekas. Clevelando biblioteka turi tam tikslui 600 dol. ir kurį laiką lietuviška nauja knyga ten bu-vo įgyjama.

Akelaitienė pastebėjo, kad, prieš rūpinantis viešomis biblio-tekoms, reikėtų susirūpinti mūsų parapijinių mokyklų knygynais, kurie yra pilni anglų knygų, bet visiškai neturi lietuviškų.

namie. Ir paranku ir tikra, kad nurašant neįsivėlė kokia rikta. Gera pagalinė priemonė yra taip pat prašymai juostelėje. Ga-li pasiklausyti prieš keliolika metų pasakytą kalbą arba pa-darytų pareiškimų: nedingsta nei vienas išartas žodis, nei jo pabrėžimas. Tai techninės pa-žangos paslauga istorikų triū-sui.

Kai kuriais kitais atžvilgiais istorikų darbas yra pasunkęs. Gyvename labai sraujus laikus; kas diena — beveik naujas įvy-kis. Apie juos kaupiasi kaugės dokumentacijos — tikros ir iš-kreiptos; pagražintos, pramany-tos, falsifikuotos. Naujų laikų istorikui nėra jau taip papras-ta rasti adatą šieno kupetoje. An-trą vertus, ir apie senesnius lai-kus dabar nesitenkinama tikrai siauru politiniu bei militariniu pasakojimu (apie valdovus ir karus); norima žinoti daugiau, kaip iš tikrųjų buvo — su reli-giniais bei kultūriniais, sociali-niais ir ekonominiais gyvenimo aspektais. Tuo būdu istorikų darbas darosi kaskart sudėtin-gesnis, reikalaujantis didesnės eru-dicijos ir varpomis reiklesnės kritikos. Klūva ir stambiam au-toritetai. Antai, žymiam ang-lų istorikui, savo kilmė Lenki-jos žydui Lewis Bernstein Namier (1888—1960) prikišamas smulkmeniškumas. Jo vardų va-dinamas namierizmas teikia per daug svorio smulkų ir nepasto-vių socialinių grupių interesam. Tokie socialiniai junginiai gali kartais paveikti krašto politiką, bet ne kiekvienu atveju. Jų ne-galima suabsoliutinti. Be to, tą patį metodą taikant visiems lai-kotarpiam ir kraštam, yra pa-vojus iškreipti praeities tikrovę. Šitai, vadinamas istorinis mate-rializmas, kurio dogmatiškai lai-kosi marksistinė istoriografija, tegali būti laikomas Prokrusto lova; joje praeis sužalojama, kad tikty hipotezei, esą istorijos vyksmas grįstas pilvo sočių ar-ba alkų ir neatsispiriamai vedąs į komunizmą. Apie įvairias isto-riškos mokslo kryptis rašo M. A. Fitzsimons redaguotasis veika-las "The Development of His-toriography" (1954) ir senesnis J. T. Shotwell "A History of History" (1939).

— Kas naujo Lietuvos isto-rijos bare šlapus ir anapus ge-ležinės užvaros?

— Pokarinių Lietuvos istori-jos studijų gerą apžvalgą yra davęs prof. Z. Ivinskis L. K. M. Akademijos "Suvažiavimo Dar-bų" V tome ir atskirai (1964).

DR. ANNA BALIUNAS
 AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGŲ PRITAIKO AKINIS
 2858 West 63rd Street
 Val: kasdien 10—12 val. ir 7—9 v vak. Šeštadieniais 10—11 val. Trečiad. uždaryta. Ligoniai priimami susitarus. Ofiso telefonas: PR 8-3229. Rez. telef. WA1brook 5-5076

DR. ANNA BALIUNAS
 AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGŲ PRITAIKO AKINIS
 2858 West 63rd Street
 Val: kasdien 10—12 val. ir 7—9 v vak. Šeštadieniais 10—11 val. Trečiad. uždaryta. Ligoniai priimami susitarus. Ofiso telefonas: PR 8-3229. Rez. telef. WA1brook 5-5076

DR. K. G. BALUKAS
 AKUŠERIJŲ IR MOTERŲ LIGŲ GINEROLOGINĖ CHIRURGIIJA
 6449 S. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
 Priima ligonius pagal susitarimą. Jei neatitilpėja skambinti 374-8012

DR. VL. BLAZYS
 PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGŲ
 2801 West 63rd Street
 Kampus 63-5jos ir California
 Val: kasdien nuo 6—8 val. vakaro. Šeštadieniais 2—4 val. Trečiad. ir kitu laiku pagal sutartį. Ofiso telefonas: LU 4-4012. Rezid. tel. WA1brook 5-3048

DR. C. K. BOBELIS
 Inkstų ir šlapimo Takų Chirurgija
 Tel. 695-0533 — Elgin
 425 No. Liberty Street
 Route 25, Elgin, Illinois

Per pastaruosius 6 metus ne-daug ką galima būtų pridėti. Daugiausia šaltinių ir veikalų, susijusių su Lietuvos istorija, yra išleidę ir tebeleidžia lenkai ir vokiečiai. Rusai jau neužima Lietuvos istorijos studijose tos pozicijos, kokią jie turėjo prieš pirmąjį pasaulinį karą (1914). Mes patys su savo tautos istori-ja po antrojo pasaulinio karo

DR. PETER T. BRAZIS
 GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
 2434 West 71st Street
 Val: pirm. ketv. 1-4 vakare 7-9 antr., penkt. 1-5, treč. ir šešt. tik susitarus.

DR. EDMUND E. CIARA
 OPTOMETRISTAS
 2709 West 51st Street
 TEL. GR 6-2400
 Val. pagal susitarimą. Pirmad. ir ketv. 1—4 ir 7—9; antrad. ir penktad. 10-4; šeštad. 10-2 val.

DR. E. DECKYS
 GYDYTOJA IR CHIRURGE SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCINES LIGOS
 CRAWFORD MEDICAL BUILDING
 6449 So. Pulaski Road
 Valandos pagal susitarimą

DR. W. M. EISIN EISINAS
 Akušerija ir moterų ligos Ginekologinė Chirurgija
 6132 S. Kedzie Ave., WA 5-2670
 Valandos pagal susitarimą. Jei ne atsiliepa, skambinti: MI 3-0001.

DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
 JOKSŲ VAIKU LIGŲ
 2656 West 63rd Street
 Pirmad., antrad., ketvirt. ir penkt. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 val. vak. Šeštad. nuo 1 iki 4 val.

DR. A. JENKINS
 GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
 3844 West 63rd Street
 Val: kasdien nuo 1—4 p. p. ir 4 iki 8 val. Trečiad. ir šeštad. uždaryta

DR. F. V. KAURAS
 GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
 1407 So. 49th Court, Cicero
 Val: kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiad. ir šeštad. tik susitarus.

DR. ALG. KAVALIONAS
 5540 S. Pulaski Rd.
 VIDAUS LIGŲ IR KRAUJO SPECIALYBĖ
 Valandos pagal susitarimą. Skambinti 585-2525. Telef. veikia 24 val.

DR. WALTER J. KIRSTUK
 GYDYTOJAS IR CHIRURGAS (Lietuvis gydytojas)
 3925 W. 59 Street
 Val: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 12—4 val. p. p. 6—8 val. vak., šeštad. 12—2 val. p. p. trečiad. uždaryta.

DR. IRENA KURAS
 GYDYTOJA IR CHIRURGE RŪDIKŲ IR VAIKU LIGŲ SPECIALISTE
 MEDICAL BUILDING
 7156 South Western Avenue
 Pirmad., antrad., ketvrt. ir penkt. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6—8 val. vakare. Trečiad. nuo 11 val. ryto iki 1 val. p. p., šeštad. 11 val. ryto iki 3 val. p. p. Ofiso telef. RE 7-1188. Rez. tel. 239-2919

DR. P. KISIELIUS
 GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
 4938 W. 15th Street, Cicero
 Kasdien 1—3 val. ir 6—8 val. vak. Bėskyrus trečiadienius. Šeštadieniais 12 iki 4 popiet.

DR. MARIJA LINAS
 AKUŠERIJŲ IR MOTERŲ LIGŲ
 2817 West 71st Street
 Telef. HEMlock 6-3545
 (Ofiso ir rezidencijos) Valandos pagal susitarimą

DR. A. MACIUNAS
 CHIRURGAS
 2858 West 63rd Street
 Priima tik susitarus. Pirmad., ketv. 8—8 val. antrad. 9—4 val.

tai pat esame atsilikę. Iš Lietu-vo pasitraukę mūsų istorikai, kurie tuo metu buvo pajėgus amžiaus ir gerai savo dalykui pasirengę, yra jau pensininkai arba pasitraukę iš gyvųjų tar-po. Jie dirbo ne savo srities dar-bą, išskyrus vieną kitą, bet taip pat nuėjusį dirbti kitiem. Nau-jo prieauglio beveik nesimato. (Nukelta į 7 pusl.)

DR. J. MEŠKAUSKAS
 GYDYTOJAS IR CHIRURGAS SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
 2454 West 71st Street
 (71-os ir Campbell Ave. kampas)
 Pirm. ir penkt. 2 — 8 p. p. Antr. ir ketv. 9 — 11 v. p. ir 4—8 p. p. Šeštad. 9 v. r. iki 12 d.

DR. FRANK PLECKAS
 OPTOMETRISTAS
 Kalba lietuviškai
 2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
 Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses". Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. A. PUSTELNIKAS
 GYDYTOJAS IR CHIRURGAS SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
 5159 South Damen Avenue
 Tel. Ofiso PR 6-7800; Namų 925-7097
 Valandos tik pagal susitarimą. Trečiadieniais uždaryta.

DR. E. RINGUS
 RENTGENOLOGAS
 9760 South Kedzie Avenue
 Val. pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. 8 v. r. iki 3 v. v. Treč. ir šeštad. 8 v. r. iki 3 val. popiet.

DR. ZIGMAS RUDAITIS
 SPEC. ORTHOPEDIJOS LIGOS
 2745 West 69th Street
 Tel. 737-2290; ofiso ir rezidencijos
 Priima ligonius tikrai susitarus — (By appointment)

DR. LEONAS SEIBUTIS
 Inkstų, Pūslės ir Prostato CHIRURGIJA
 Ofisas 2454 W. 71st Street
 Val: antrad. nuo 2-5 popiet, ketvirtad. nuo 6-8 vakaro

DR. J. J. SIMONAITIS
 GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
 Adresas: 4255 W. 63rd Street
 Ofiso tel. REllance 5-4410
 Rez. GRovehill 6-0917
 Valandos: pirm. ir ket. nuo 12 val. iki 2 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. vak. antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 val. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS
 GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
 Bendra praktika ir chirurgija
 Ofisas 2750 W. 71st Street
 Telefonas 925-8296
 Valandos: 2—8 v. v., penktad. 10—12 v. r., 2-8 v. vak. Šeštad. 1-4 v. vak. Sekmad. ir trečiad. uždaryta. Rezid. tel. WA 5-5099.

DR. VYT. TAURAS
 GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
 Bendra praktika ir moterų ligos
 Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
 Tel. PRospect 8-1223
 Ofiso val: Pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. pagal susitarimą. Trečiad. ir kitu laiku pagal susitarimą.

DR. V. TUMASONIS
 CHIRURGAS
 2454 West 71st Street
 Priiminėja ligonius tik susitarus
 Val. 2—4 p. p. ir 6—8 val. vak. Trečiad. ir šeštad. uždaryta

DR. ONA VAŠKEVIČIUS
 (VASKAS)
 GYDYTOJA IR CHIRURGE
 6648 South Albany Avenue
 Val: pirm., antrad., ketv. 6—8 val. vak., penkt. ir šeštad. 2—4 popiet ir kitu laiku pagal susitarimą

DR. F. C. WINSKUNAS
 GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
 3107 West 71st Street
 Val: 2 iki 4 v. p. ir 7 iki 8 v. v. Treč. ir šeštad. pagal susitarimą

DR. PETRAS ZLIوبا
 GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
 6449 South Pulaski Road
 Ofiso tel. 767-2141 Namų 636-4850
 Val: pirmad., antrad., penktad. 1-4 ir 7-8 v. v. ketvrt. 8-8 v. vakare. Šeštadieniais 11-1 val. popiet.

Kertinė Parastė

(Atkelta iš 1 psl.)
 Kralikausko Mindaugas yra pralenkęs visą romantinę mūsų raš-tiją. Modernizmas yra praeinan-tis reiškiny. Ir šiandien yra pa-saulyje kuriami nemoderniški kūriniai, kurie išliks. Ir išliks tik-tai, kas viršys laikinę manierą. Kalbėtoja pasisakė, kad ji nėra aukštos nuomonės apie paverg-tos Lietuvos kritiką. Ji mano, kad patys gerieji pavergtos Lietuvos kūriniai dar tebėra stalčiuose, nes jie dabar negali pasirodyti. Apie lietuvišką knygą reikia kal-bėti daug ir visose kolonijose.

Sekantis kalbėtojas Viktoras Mariūnas, apskritai sutikdamas su Augustinavičienės mintimis, negali sutikti, kad pavergtos Lie-tuvos kritika yra menka. Sekant Lietuvos kritiką, pastebimas žy-mūs nukrypimas nuo marksisti-nės prievartos. Tai ypač išduoda ta aplinkybė, kad Lietuvos kriti-kai šiandien stveriasi Lenino, kad pasisakytų prieš stalinistinę literatūros prievartą. Leninas jų iškeliamas kaip žmogus, kuris nemėgo asmeniško garbinimo. Leninas taip pat pristatomas, kaip neįėjusias socialistinio realiz-mo. Reikia pasakyti, kad jų kriti-ka yra dalykiška.

Tačiau mes čia turime savo

ALEKSANDRAS SOLŽENICINAS

P. GAUCYS

Rašytojo įtaka Rusijoje visad buvo labai gili, ypatingai tada, kai jo garsas užsienyje tampa toks didelis, kad Maskva turi gerai pagalvoti, prieš ryždamosi jį sunaikinti. Diktatūrinėje santvarkoje rašytojo balsas įgyja ten atgarsius, visai nežinomus laisvųjų Vakarų visuomenei. Komunistinėje valstybėje, nesant formalių institucijų per kurias galima būtų pareikšti protesto balsą, dažnai tik rašytojas išdrįsta kelti nekeliamus klausimus ir išsakyti milijonų žmonių kančias.

Vyras, kuris labiau už visus kitus Rusijoje šiandien vykdo tą pavojingą vaidmenį yra Aleksandras Solženicinas, žymiausias šių dienų Rusijos rašytojas. Visam pasaulyje jis išgarsėjo savo "Viena diena Ivano Denisovičiaus gyvenime", apysaka, vaizduojančia Stalino vergų stovyklas.

Savo draugams jis yra stiprus, barzdotas, su dundanciu balsu vyras, begaliniai mylis Rusiją ir laisvę. Komunistams, savo priešams, jis yra kaltintojas, "šmeižias" Rusiją užsienyje. Jo raštai dvelkia pasipiktinimu žmogaus, pažįstančio savo priešą. Jis 11 metų pats išbuvo komunistiniame kalėjime, kacetė ir tremtyje vien už privatų laišką, kuriame kritikuavo Staliną. Jo raštai, komunistų įsitikinimu, pavojingesni už Pasternako. Jie plinta tik Samizdato būdu: tik mašinėle nurašomais ir perrašomais egzemplioriais. Keli tokie egzemplioriai per Čekoslovakiją pateko į Vakarus, pačiam Solženicinui griežtai protestuojant, nes štokios kopijos knibžda klaidom, praleidimais ir supainiojimais; juk perrašinėjimai daromi paslapčiom ir paskubom; už juos gresia didelės bausmės.

Išversti į daugelį kalbų ir jo pastarieji du romanai: "Pirmas ratilas", kandus, ironiškas atvaizdavimas Rusijos 1948 m. gyvenimo su koncentriniais pragaro ratilais, išeinančiais iš Stalino, kuris niekieno nebuvo parodytas taip pasibaisėtinais tikroviškas kaip čia. Kitas Solženicino romanas "Vėžio palata" remiasi paties autoriaus išgyvenimais,

Aleksandras Solženicinas, 1970 metų Nobelio literatūros premijos laureatas. Portretas pieštas David Stone Martin

bekovojant su vėžio liga. Čia apsišė savo geriausiu juodu vaizduojama ligoninė, kaip sergančio pasaulio mikrokosmas.

Solženicino vaidmuo, kaip Rusijos sąžinės kėlėjas, grindžiamas "Viena diena", kuri Chruščėvo įsakymu 1962 m. buvo atspaus-ta. Toji knyga greit perskrodė tylą apie Stalino laikmetį ir pradėjo pirmą atvirą pokalbį ne tik apie Rusijos praeitį, bet ir apie jos dabartį ir ateitį. Ši knyga, lygiai kaip ir kiti Solženicino veikalai ir jo gyvenimas, stato jį į aistringų kovotojų eilės, uždega ir patraukia skaitytojus ir tuo labai gąsdina Kremlių. Būdinga, kad žymiausias ir įtakin-giausias rusų žurnalo "Novy Mir" redaktorius, taip pat žinomas rašytojas Tvardovskis, parsinešęs "Vienos dienos" rankraštį namo, gulėdamas lovoje, perskaitęs 10 eilučių, staiga pajuto, kad negali taip toliau skaityti. Jis atsikėlė,

apsirengė savo geriausiu juodu kostiumu, baltais marškiniais, pasirišo kaklaraištį ir apsiavė geriausiais batais. Tada atsėdęs už rašomojo stalo perskaitė naują klasiką. Per kelias dienas "Novy Mir" žurnalo su "Viena diena Ivano Denisevičiaus gyvenime" buvo parduota 90.000 egz., o atskira laida išpirkta 100.000 egz. Bet dabar "Viena diena" jau išimta iš knygynų ir bibliotekų.

Šiame puslapy lietuviškame vertime mūsų skaitytojams pateikiami Solženicino "Trumpieji pasakojimai" pačioje Rusijoje irgi nebuvo atspausdinti. Nors juose valdžia ir kompartija neminimos, bet jos visur įskaitomos tarp žodžių, kaip pikta, gyvenimą ardanti jėga. Ką toji jėga yra padariusi ir daro, mum pasako toki etiudai, kaip pvz. "Kelonė paupiu".

TRUMPIEJI PASAKOJIMAI

Aleksandras Solženicinas

DIENĄ PRADEDANT

Saulė tekant, trisdešimt jaunuolių išbėgo į aikštę, išretintom eilėm sustojo, visi veidu į saulę ir pradėjo lankstyti, pritūpti, linkioti, gultis kniūpsčiom, kelti rankas, skėsti rankas, ant kelių atsiklaupus, atsilošti. Ir taip visą ketvirtį valandos.

Iš tolo, galima buvo pagalvoti, kad jie medžiasi. Mūsų laikais niekas nesistebi, kad žmogus kasdieną kantriai ir atidžiai tarnauja savo tėmui.

Betgi išičiistų, jeigu jis panašiai tarnautų savo dvasiai. Ne, tai ne malda. Tai — mankšta.

KELIONĖ PAUPIU

Išvaikščiojęs Vidurinės Rusijos kaimo keleliais, pradėdį suprasti, kur glūdi rusiško raminančio peizažo raktas.

Jis — bažnyčiose. Įbėgusios į kalveles, įkopusios į gau-burius, baltom ir gražiom karalaitėm išėjusios prie plačių upių, grakščiom, ištelkintom, skirtingom varpinėm pakih-sios virš šiaudinės ir lentinės kasdienybės, jos iš tolo, iš tolo linksi viena kitai, jos iš izoliuotų kaimų, vienas kitam nematomų, kyja į vienintelį dangų.

Ir kur tu beklampotum, po laukus ar pievas, toli nuo bet kokios gyvenvietės, niekad tu nesi vienas: apšir misko sienos, sukrautų kupertų ir pačios žemiškos apskritumos, visad tave vilioja varpinėlės viršūnėlė ar tai iš Lovičo kalnelių, ar iš Liubičių, ar iš Gavrilovo.

Bet tu įžengei į kaimą ir sužinai, kad ne gyvieji, o užmuštieji tave sveikino iš tolo. Kryžiai seniai nudaužti ar sukrevuoti; apdraskytas kupolas žiojasi surūdijusiais groblais, ant stogų ir sienų plyšiuose auga piktžolės; retai kur dar išliko kapinės aplink bažnyčią, šiaip gi išversti jų kryžiai, išvartalioti kapai, altorių paveikslus išplovę dešimtmečių lietūs arba jie tvyro, užteršti blyvyzgojančiais užrašais.

Sventoriuose sustatytos sūdymo statinės, prie jų šliejasi traktoriaus. Štai kebulu sunkvežimis įvažiuo į durų sąvarą ir krovina maišus. Kitoje bažnyčioje virpa staklės. Anoji — tiesiog nebylė, užrakinta. Dar vienoje ir dar kitoje — klubai. "Pasieksime didelių primelžimų!" "Poema apie taiką", "Didelis žygdarbis".

Žmonės visad buvo savanaudžiai ir dažnai negeri. Bet gaudė bent vakaris varpas, plaukė virš kaimo, virš laukų, virš miškų.

Jis primindavo, kad reikia palikti smulkius, žemiškus reikalus ir bent valandėlę skirti mintis amžinybei! Tas gaudimas, dabar man teišlikęs tik vienoje senoje melodijoje, sulaukydavo žmones nuo suklupimo ant keturių kojų.

Į tuos akmenis, į tas varpinėles mūsų bočiai sudėjo visą savo geriausią, visą savo gyvenimo sampratą. Vītjka, knisikis, dobk, negailėk! Kinas bus šeštą, šokiai aštuntą...

Išvertė P. Gaučys

ALSAVIMAS

Naktį truputį palijo, o dabar padange pračina debesys, retkarčiais dar lengvai pakrapindami.

Aš stoviu po bebaigiančia žydėti obelimi ir alsuoju. Ne vien obelis, bet ir žolės aplink rasoja nuo lietaus — ir nėra pavadinimo tam maloniam kvapui, kuris pripildo orą. Aš jį traukiu visais plaučiais, visa krūtine jaučiu aromatą, alsuoju, alsuoju tai atvirom akim, tai užsimerkęs — net nežinau, kaip geriau.

Tai, tur būt, čia toji laisvė — ta vienintelė, bet pati brangiausia laisvė, kurią iš mūsų atima kalėjimas. Taip. Alsuoti, čia alsuoti. Joks žemėje valgis, joks vynas, netgi ir moters pabučiavimas man nesaldesnis už tą orą, tą orą, persisunkusį žydėjimu, drėgme ir šviežumu.

Tegul tai — tik mažytis sodelis, suspaustas žvėriškų penkiaaukščių namų narvais.

Aš nebegirdžiu motociklų spragėjimo, radiolų kaukimo, garsintuvų bubenimo. Ligi galima palijus po obelimi alsuoti — galima dar ir pagyventi!

LAUŽAS IR SKRUZDĖLĖS

Aš ėmečiau į laužą supuvusį rąstelį, nepastebėjęs, kad jo vidus tirštai skruzdėlių gyvenamas.

Sutraškėjo rąstelis, ir pasipylė skruzdėlės, beviltiškai bėgiodamos. Jos bėginėjo rąstelio viršuje ir raitėsi, sudegdamos liepsnoje. Aš užkabinau pojaikščiu rąstelį ir jį nutūmiau į žarijų pakraštį. Dabar daugelis skruzdėlių galėjo išsigelbėti — bėgti į smėlį, į pušies spyglius.

Bet keista: jos nesisalino nuo laužo.

Vos nugalėjusios pirminį savo siaubą, jos grįždavo ir sukaliuojosi prie žarijų — kažkokia jėga stūmė jas atgal į apleistą Tėvyne! Ir buvo daug tokių, kurios vėl nubėgdavo į degantį rąstelį, blaškėsi ant jo ir ten žūdavo.

GUOBOS RAŠTAS

Mes piovėme malkas, paėmėm guobos rąstą — ir surikome: nuo to laiko, kai praeitais metais kamienu nukirto-me, traktorium išvilko-me, supiaustėm į dalis, sumetėme į baidokus ir į kebulus, suritinom į rietuves ir suvertėm ant žemės, guobos rąstas nepasidavė!

Jis vėl išleido iš savęs šviežią ūgį — ištisą būsimą guobą, tirštai šlamančią šakelę.

Jau rąstą mes uždėjome ant ožių, kaip ant ešafoto, bet nesiryžome piūklui persikrosti jo kaklo: kaip gi jį piauiti? Juk ir jis nori gyventi! Štai jis nori gyventi — labiau už mus!

Solženicinas gerai pažįsta blogį, bet jis minta geriu. Ir jo geris, ir jo blogis labai tikroviški.

Tikroviškas yra alsavimas, nors ir "mažytis sodelyje, suspaus-tam žvėriškų penkiaaukščių namų narvų". Tikroviška gyvybė

perpiautame guobos rąste, išleidiame šviežią, žalią ūgį.

Kaip žinome, Solženicinas už savo raštus buvo išmestas iš Rusijos rašytojų draugijos ir, jeigu nebūtų plačiame pasaulyje anksčiau išgarsėjęs, tikriausiai jau būtų seniai patalpintas kokiam beprotnamyje, kaip ir daugelis kitų, režimui nepalankių, bet pasauliui mažiau žinomų rašytojų. Dabar Švedijos Akademijs jam suteikė Nobelio literatūros premiją. Ir nors Solženicinas pa-

būtų seniai patalpintas kokiam beprotnamyje, kaip ir daugelis kitų, režimui nepalankių, bet pasauliui mažiau žinomų rašytojų. Dabar Švedijos Akademijs jam suteikė Nobelio literatūros premiją. Ir nors Solženicinas pa-

reikė važiuosias jos priimti, tačiau abejotina, ar Kremlius jam leis išvykti, o išvykus ir vėl sugrįžti į rašytojo, nors ir sunaikinimo pavojuje, neatsižadama Rusiją.

Alinos karjera

J. SAVASIS

Tai įvyko viename iš tų priėmimų, kurių Alina taip labai nemėgo ir į kuriuos ėjo labai nenoromis. Jos vyras Simas turėjo gerą tarnybą įmonėje, kurios direktorius, kai atvykdavo biznieriui užsakyti įmonės gaminių, surengdavo jų garbei, o faktinai biznio pasisekimui, iškilmingą priėmimą, jį pakviesdamas ir kai kuriuos tarnautojus, liepdamas atsivesti aniems ir savo žmonas. Alina, nors mėgo pobūvius pažįstamų tarpe, įmonės direktoriaus surengtuose priėmimuose jautėsi svetima nepažįstamų žmonių tarpe, tarsi išstatyta parodai, varstoma kitų moterų akimis, lyg būtų parodos eksponatas. Tačiau vyro padėtis ir tarnyba neleido nuo to atsiskaiyti.

Ir tą kartą laikėsi arčiau savo vyro. Su juo jautėsi suaugusnė, drąsesnė. Tačiau vyras vėlgi buvo pašauktas direktoriaus į biznierių tarpą, ir Alina liko viena. Staiga prie jos, priėjo direktoriaus žmona su aukšto ūgio jaunu vyru, kurį tuojau pristatė:

— Alina, štai Ali Lodo. Jis nori su tavimi susipažinti. Lodo, čia Alina X.

— Labai malonu, — tasai atsakė baritoniniu balsu ir pabučiavo Alinos ištiestą ranką. Tiek tasai rankos pabučiavimas (ko tikri amerikiečiai nedaro), tiek Lodo alyvinis vei-

das, juodi ūsiukai, tankūs garbiniuoti plaukai, pagaliau pati pavardė, rodė, kad jis nėra amerikietis, nors kalbėjo angliškai be jokio sventimo akcento. Sunku buvo atspėti kokios jis tautybės. Jis lygiai galėjo būti italias, kaip ir kokio nors Indijos maharadžos ar Arabijos šeicho sūnus.

Lodo labai drąsiai ir laisvai pasivedė Aliną į šalį ir ėmė kalbinti. Kitais atvejais toks nepažįstamo žmogaus elgesys, jo tyrinėjantis žvilgsnis, būtų Aliną varžęs ir kėlęs baimės. Bet šį kartą ji jautėsi drąsi ir laisva. Kalba mezgėsi visai paprastai ir natūraliai.

— Ar mano vardas jums nieko nesako? — paklausė Lodo, lyg ir priekaištaudamas.

— Labai gaila, bet visiškai nieko, kai tuo carpu jis turėtų daug reikšti, — atsakė Alina. Ali patraukė pečiais.

— New Yorke, Paryžiuje, Romoje, aš esu garsenybė. Turiu savo pagrindinę studiją New Yorke. Fotografuoju viso pasaulio gražiausias moteris ir, visai nesigirdamas, galiu pasakyti, kad esu be konkurentų.

Neatrodė, kad tai yra vien pagyrų puodas: kalbėjo rimtai, jausdamas savo vertę.

— Ar jūs nesate madų modelis? — staiga paklausė.

— Ne. Bandžiau kartą kitą pasirodyti kaip modeliuotoja labdarybės parodoje, bet tai ir viskas.

— To aš ir bijojau — pasakė Lodo beviltiškai balsu.

— Bijojote? Kodėl? Nesuprantu.

— Būsiu pavėlavęs. Jūs jau garsi modelis, fotografuota madų žurnalams. Ar ne tiesa?

Alina vos susilaikė, neprapliupusi juoku. Tačiau tuoj paaiškino, kad ji buvo madų modeliuotoja tik mažame būrelyje, o ne kokiam madų salone.

— O, ne, — atsakė juokaudama. — Tai aš niekad nelaikiau rimtu užsiėmimu.

Faktinai Alina nepasakė tiesos, nes jos svajonė buvo ir liko pagarsėti kaip tik madų salonų ir madų žurnalų srityje.

Tad dar yra galimybė, — sušuko Ali, pasižiūrėjęs į Aliną tokiu žvilgsniu, kuris kitą kuklią moterį būtų varžęs ar net užgavęs.

— Esu dabar įsitikinęs, kad tamsta esi ta, kurios aš ieškau ir jau buvau praradęs viltį rasti. Jūs būsite mano atradimas, mano kūrinys.

Lodo karštas entuziazmas pradėjo Aliną veikti. Tačiau ji nebuvo tokia naivi, kad iš karto patikėtų, jog tai nėra vien tik vyrams įprasti komplimentai.

Paskui ėmė Aliną kvosti visai konkrečiais klausimais. Taip, ji turinti dvidešimt keturis metus ir yra ištekėjusi. Taip, laimingai ištekėjusi ir tas, netoli durų stovįs, esąs jos vyras. Taip, turi dviejų metų kūdikį Antanuką, kurį vadina Tony. Taip, gal ir galėtų kartą kitą pozuoti madų fotografijoms, nes arti gyvena motina, kuri paglobotų vaiką.

— Taigi, kelias atviras, — pasakė Lodo.

Jis padavė savo vizitinę kortelę ir paprašė, kad Alina rytoj rytą ateitų į jo studiją.

— Dabar turiu eiti. Manęs laukia dar kita vakarienė.

Atsisveikindamas vėl pabučiavo Alinos ranką. — O, kokie jūsų veido bruožai puikūs... Iš tokio veido aš padarysiu dar nematyto grožio nuotrauką, — sušnibždėjo jau neuidamas.

Lodo komplimentais šiek tiek pralinksmin-ta, šiek tiek sudominta, Alina priėjo prie savo vyro.

— Kas tas tipas, kuris norėjo akimis tave praryti? — paklausė Simas, paėmęs žoną po ranka.

— Sakosi esąs garsus madų žurnalų fotografas ir tvirtina atradęs mane, kaip tinkamą modelį. Nežinau, ar tai primti rimtai, ar tai vien juokai..

— Reikalas rimtas, — įsikicho vienas ponas, nugirdęs Alinos ir vyro pokalbį. — Šiaip, į jį pasižiūrėjus, atrodo lyg operetės artistas. Bet iš tikrųjų jo darbai puikūs. Kaip fotografas yra nepamašomas.

Kai Alina su vyru grįžo vėlai vakare namo, motina papasakojo, kad Tony užmigęs tuojau, kai tik jie išėjo. Alina nuėjo į kūdikio kambarį. Tony ramiai miegojo savo lovėlyje išsimėtęs, nekalto kūdikio miegu. Dabar jis atrodė angeliukas, skirtingas nuo padaužos, kada nemiega. Ramus miegančio Tony veidas toks panašus į Simo...

Pasidžiūgusi miegančiu kūdikiu, Alina grįžo į saloną.

— Mama, ką veiksi rytoj? — Zadu nueiti pas Kalvienę. Ji seniai pra-

šo aplankyti.

— O, aš maniau, kad rytoj galėsi porą valandų pagloboti Tony...

Alina matė, kaip motinos veidas apsiniau-kė, tačiau greitai pasikeitė ir tada tarė:

— Gerai. Jei reikalas svarbus, Kalvienę aplankysiu kitą dieną.

— Labai svarbus. — Ir Alina su užsidegi-mu papasakojo motinai savo susitikimą su Lodo.

— Tik pagalvok, mama. Juk tai gali būti pati didžiausia proga mano gyvenime kuo nors pasižymėti. Kai tokių progų ieškojau, jų nebuvo, o dabar čia netikėtai patį pasitaikė.

— Gal, — tik tiek ištarė motina. — Ateisiu rytoj. Dabar laikas miegoti. Pabučiavo abu ir lengvu žingsniu nuėjo. Pagal savo amžių Alinos motina atrodė dar jauna, tik veide buvo nuolatinis liūdesys po to, kai mirė vyras.

Motinai išėjus, Alina susiritė šalia vyro sofoje. Simas ranka apkabino jos pečius.

— Kaip tu manai? — pradėjo Alina. — Kodėl tasai Lodo susidomėjo manimi ir būtinai nori mane nufotografuoti? Juk paprastai garsūs fotografai madų žurnalams renka si jaunias mergaites? — paklausė vyro.

— Gal jis priėjo išvadu, kad moteris yra įdomesnė už kokią šešioliklinę. Pagaliau tu kasmet daraisi gražesnė.

— Jei taip yra iš tikrųjų, tai vien tik tavo nuopelnas, — atsakė patenkinta Alina.

Kai sekančią dieną Alina grįžo namo, tuoj parodė Simui keletą Lodo padarytų nuotraukų. Jis, pasižiūrėjęs, pasakė:

— Kas sako, kad fotografija yra realybės veidrodis — klysta.

— Esį nemandagus, Simai, — pastebėjo (Nukelta į 4 pusl.)

ALINOS KARJERA

(Atkelta iš 3 pusl.)

Alina. O vyras, vartydamas ir atidžiau apžiūredamas nuotraukas, tęsė:

— Tu čia atrodi kaip nežemiška būtybė, tačiau labai maži panaši į mano žmoną. Ar tas tavo artistas patenkintas šiomis nuotraukomis?

Alina nusijuokė, nors nesuvokė kaip suprasti vyro klausimą ir pastabas: kaip pagyrimą ar pajuoką.

— Lodo sako, kad tai tik pradžia, tik pirmutinės. Kitos bus dar geresnės.

— Pradžią? — Vyro veidas apsiniaukė. — Tai tu manai ir toliau leisti fotografuojama?

— Žinoma. Jis sako, kad iš mano veido galima išgauti labai daug, pasiekti aukšto meninio laipsnio. Jei kokios, galiu pasidaryti net ir tarptautine garsenybe.

— Ir tu manai viso to siekti?

— Tai yra mano viso gyvenimo svajonė.

— Alina, kai buvai mergaitė, galėjai svajoti. Dabar, brangioji, turi mane, turi kūdikį. Abu esame reikalingi tavęs. Jei tas žmogus vilios tave ir toliau savo pažadais ir komplimentais, mūsų gyvenimas gali sugriūti.

— Ne, Simai. To nebus. Čia nėra toks darbas, kuris man užimtų visą laiką. Tik retkarčiais, tik kai kada. — Alina apkabino savo rankomis vyro kaklą ir paprašė:

— Brangusis, nebūk toks susiraukęs.

— Ar tu manai, kad aš turiu būti patenkintas?

— Kodėl ne? Man tai yra puikiausia progą. Kartais noriu sau įgnybti, kad įsitikčiau jog visa tai ne sapnas... Brangusis, nesugriauk mano vilčių.

Simas švelniai pabučiavo žmoną, bet buvo matyti, kad jis nėra Alinos planais patenkintas. Jis visai nesižavėjo žmonos entuziazmu ir pasiliko prie savo nusistatymo, savosios nuomonės.

Iš karto Alinos darbas pas Lodo nė kiek nedrumstė šeimyninio gyvenimo. Alina turėjo daug dienų laisvų. Kai dirbo, grįždavo anksčiau už vyrą. Netrukus Alinos fotografija, puikioje suknelėje, pasirodė viename didelio tiražo madų žurnale, paskui kita, kur Alina buvo apkabinėta brangiomis papuošalais. Paskui dar kita... Alinos gyvenimas ėmė darytis chaotiškas. Ilgos valandos pas kirpėją vis kitaip plaukus sudėti, paskui Lodo studijoje. Kai kada reikėjo išvykti už miesto, nes Lodo norėjo ją nufotografuoti gamtoje: prie upės, ant ežero kranto, pamiškėje. Kai kada Alina negrįždavo namo nė pernakvoti, nes sekantį rytą anksti laukė darbas. Netrukus jos vardas pasidarė plačiai žinomas madų reklamose. Ji dažnai turėjo dalyvauti visokiuose kokteiluose, priėmimuose, visada lydima jos garso kūrėjo — Lodo. Gyveno lyg svaigančiam sūkurėje tarp fantastiškų rūbų, papuošalų, kailių. Turtingos ponios rinkdavosi suknelės pagal Alinos modelius, kitos jai pavydėjo, kitos apkalbėdavo. Alina gyveno šešiolikametės sapnuose. Lodo, kuris iš karto jai atrodė keistas, juokingas, dabar pasidarė svarbi asmenybė jos naujame gyvenime. Jis ją sekė, kontroliavo, prižiūrėjo net smulkmenose, kaip plaukų šukuosena, veido ir lūpų pasidažymas, viešumoje pasirodymas ir pan. Alina buvo visiškoje Lodo įtakoje.

Betgi santykiai tarp Alinos ir Lodo liko korektiški. Atrodė, kad abu nekreipia dėmesio į tai, kas priiša vyrą prie moters ir atvirkščiai. Alina niekad neklausinėjo apie jo privatumą, jis nesidomėjo jos asmeniškais reikalais. Tačiau darbe atsiradavo kažkoks ypatingas artumas. Ji suprاندavo jo nuotakas ir pageidavimus. Tai buvo kažkokia paslaptina srovė, kuri abu rišo darbo metu.

Tačiau kartais Alina lyg ir atsisubdavo iš savo realaus sapno ir pagalvodavo apie vyrą. Išorėje, rodos, niekas nebuvo pasikeitę. Simas ir toliau liko mandagus, rimtas, tik labiau užsidažęs savyje. Alinai buvo skaudu, kad jis nesidomėję ir nesidžiaugia jos pasisekimu, jos karjera. Kai tik galėdavo, Alina stengdavosi grįžti anksčiau namo, kad pabūtų drauge su vyru. Bet dažniausiai grįždavo vėlai. Pastebėjo, kad ir vyras sugrįžta iš darbo vėliau, negu paprastai. Kartą Simas rimtai supyko, kai Alina atsisakė dalyvauti jo įmonės vakarieneje, nes buvo išvykusi į kitą miestą ir negalėjo atsisakyti Lodo suplanuotos išvykos.

Alinai taip pat kartais būdavo skaudu, kad negali daugiau laiko pašvesti kūdikiui. Bet apsiraminavo mintimi, kad vaikas yra rūpestingoje motinos globoje ir kad motina esanti laiminga su ankūkeliu savo vienatvėje.

Vieną dieną Lodo netikėtai pranešė, jog žymus madų salonas nori pasiūti Aliną į Romą, kad ten būtų padaryta reklaminių nuotraukų žymių Romos paminklų fone. Kai Alina entuziastingai papasakojo vyrui tą planą, jis tik keistai pasižiūrėjo į žmoną. Alina neiškenė to vyro priekaištingo žvilgsnio ir susierzino: si tarė:

— Aš suprantu, kad tu nepritari viskam,

ką aš darau. Nuo pat pradžios tu buvai priešingas mano pasisekimui, mano karjerai.

— Aš tai nevadinau karjera. Tai tik tavęs išnaudojimas... Tasai žmogus padarė iš tavęs marionetę.

— Bet tai juokinga, — vis širdo Alina. — Tau nepatinka, kad aš dirbu, kad gerai uždirbu.

— Aš esu pajėgus vienas išlaikyti visą šeimą.

Simo ramus tonas išvedė Aliną iš kantrybės.

— Tu nepakenti, kad aš esu nepriklausoma. Tu nori, kad aš tik namuose sėdėčiau. Esi pervėlavęs gimęs. Tu turėjai gimti prieš penkiasdešimt metų, kada žmonos buvo vyrų vergės. Tada tai būtų tu gyvenimas...

— Esu toks, koks esu, — nutraukė žmonos tiradą Simas. — Aš visada tau atvirai pasakiau, ką manau apie tą... tavo karjerą. — Simas pakilo ir rengėsi išeiti. Alina priėjo prie jo arčiau ir jau ramesniu tonu ėmė dėstyti:

— Man labai gaila, Simai. Aš nesuprantu, kas tarp mūsų įvyko. Klausyk, brangusis! Aš turiu būtinai vykti į Italiją. Kodėl tu negali paprašyti kelių dienų atostogų? Vyktime kartu, pasiimtumė ir Tony. Kaip būtų gražu.

— Aš ir Tony bėgioti paskui tą tavo fotografą? O paskui laukti, kada jis tave atleis, kad valandėlę pabūtum su vyru ir vaiku? Ne.

Alina tą naktį nesudėjo akių. Visokios mintys ją kankino, tačiau pasiryžo nenusileisti. Kodėl moteris turi klausyti vyro ir visada sekėti jo norais?..

Sekantį rytą tarp žmonos ir vyro atmosfera buvo įkaitusi. Atrodė, kad juodu yra vienas antram visiškai svetimi. Simas tuoj išėjo į darbą. Jau ir Alina rengėsi išeiti, kai atvyko motina, laikydama rankoje laišką. Alina tuoj papasakojo apie savo kelionę į Italiją.

— Manau, kad negalėsiu toliau būti prie vaiko, — pastebėjo motina. — Gavau darbo krautuvelyje ir po kelių dienų pradėsiu dirbti. — Ir padavė Alinai laišką. Permetusi jį akimis suparato, kad motina kalba rimtai, nes laiške iš tikrųjų buvo kviečiama pradėti darbą.

— Bet, kodėl? — sušuko Alina. — Argi tau, mama, būtinai reikia dirbti?

— Tą pat galėčiau aš pasakyti ir tau, — atkirto motina. — Man darbas yra reikalingas, negu tau. — Esu dar nesena ir noriu būti dar kam nors naudinga.

— Betgi tu turi Tony, turi mus. Argi tau, mama, to neužtenka?

— Nors myliu berniuką, bet aš negaliu būti tik jūsu gyvenimo priedas. Aš noriu būti savarakiška, kaip ir tu...

— Bet kodėl anksčiau man to nesakei? Dabar pastatei mane į keblį padėti.

— Turiu tai padaryti dėl... Simo, dėl berniuko. Paskutiniu metu tu neturi laiko jais rūpintis. — Motinos šaltas ir griežtas tonas nustebino Aliną.

— Ką dabar aš darysiu? Kas paglobos Tony, kai aš esu darbe?

— Nustok būti egoiste, — staiga užriko motina. — Būk namuose ir rūpinkis savo šeimą.

— Bet... — Nėra čia jokių bet... Aš jau netekau kantrybės... Apleidi vyrą, kuris tave dievino. Verksi, kai kartą jo neteksi. Tai sakau tau rimtai.

— Bet tai nesąmonė!

— Tau taip atrodo. Neturėsi teisės jo kaltinti, jei jis vieną dieną susiras kitą moterį, kuri tikrai juo rūpinsis ir bus jam ištikima gyvenimo draugė...

— Mama, nustok, — dabar ir Alina susierzino.

— Tu turi būti labai dėkinga Simui. Jis iš tavęs padarė žmogų. Atsimink, kas buvai prieš vedybas su juo: vis vėjai galvoje, vis svajonės, niekad neatrode išsprendusi. Paskui bėgiojai paskui kažkokį advokatą. Jis visiškai apsuoko tau galvą. Mudu su velioniu tėvu taip bijojome, kad tu baigsi savo kvailybės kokia katastrofa. Paskui susipažinai su Simu. Aš ir šiandien nesuprantu, ką taip labai teigiamai jis matė tavėje?

— Ir tu, mano motina, man taip kalbi?..

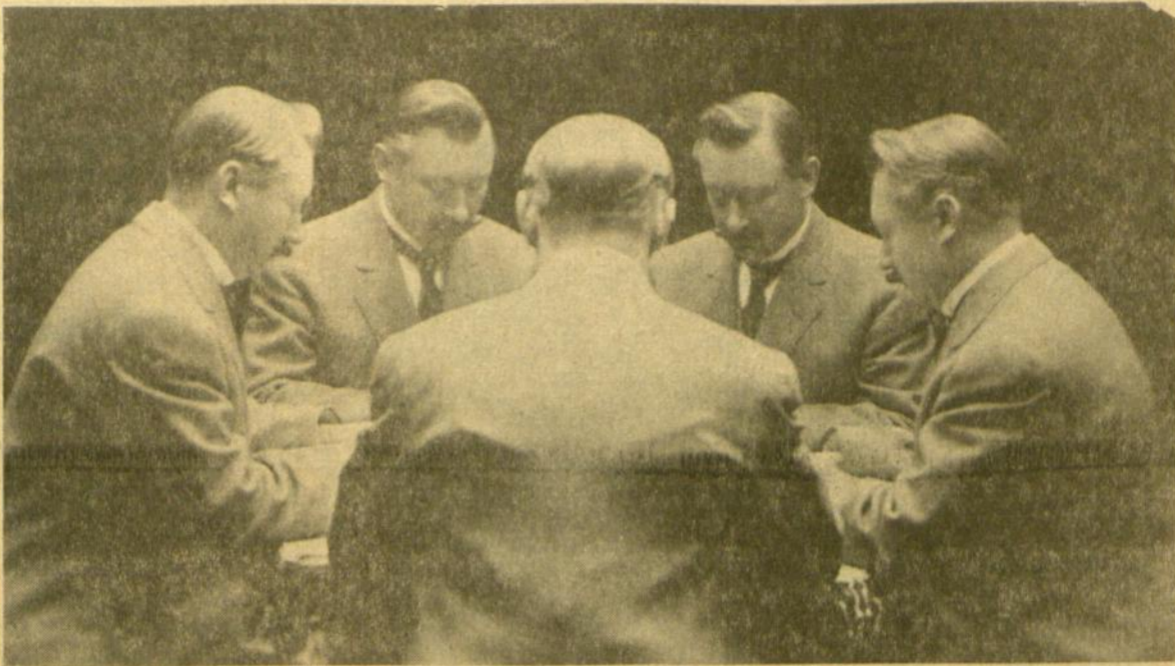
— Kas nors turi tau pasakyti visą tiesą. Simas padarė iš tavęs rimtą moterį. Jis išskėlė tas gerąsias savybes, kurios buvo tavėje užslopintos. Tėvas galėjo ramiai numirti, matydamas, kaip tu surimtėjai, kaip gavai puikų vyrą. O dabar?.. — čia motina giliai atsiduso. — Ir vėl nerami, vėl nepatenkinta, pilna fantazijų. Nieko kito nematai, tik savo kvailas užgaidas.

— Ačiū, mama, už pamokslą, — su kartėliu pratarė Alina. Laikrodis išmušė aštuonias ir Alina pašoko.

— Turiu eiti. Pavėluosiu į traukinį. — Motina priėjo prie Alinos, paėmė jos rankas ir savąsias. Jos veidas vėl buvo motiniškai ramus.

— Aš taip susirūpinusi tavimi... Pagalvok, ką tau pasakiau.

(Bus daugiau)

Mikas Petrauskas (ar Petrauskai?)

(Lietuvių muzikologijos archyvas)

MIKAS!.. KURIS IŠ PETRAUSKŲ?

DARIUS LAPINSKAS

Nuotraukoje penki vyrai lošiadarbo, perkomponuodamas Boriskortomis, o gal vienas? — pats su savim — Mikas Petrauskas, — kompozitorius, dirigentas, dainininkas, rašytojas, visuomenės veikėjas. Kortų lošimas tęsiasi ilgai. Visi penki kantrūs, išsvermingi. Laikas, pakibęs virš stalo senos lempos pavidale, be atvangos smilkina jų smegenis. Kuris iš jų įstengs atsispirti jo patogiai, į amžiną miegą viliojančiai šilimai ir liks nuo stalo pasiglemžti kitų paliktą grobį?..

„Mazojeje Lietuviškoje tarybinėje enciklopedijoje“ skaitau: „Petrauskos muzika paprasta, melodinga, tačiau stokoja profesionalumo.“ Panašiai savo laiku buvo kalbama ir apie Musorgskio muziką. Rimsky — Korsakovas net ėmėsi to „suprofesionalinimo“

Naujieji revoliucionieriai

Neseniai iš spaudos išėjo tarptautinės radikaliosios kairės vadovėlis, pavadintas „The New Revolutionaries“, sureduotas pakistaniečio, brituose leidžiančio laikraštį „The Black Down“, red. Tariq Ali (išleido W. Morrow and Co., New York. 1969 m., 319 p., 5.95 dol.).

Čia rašo įvairių kraštų naujieji, raudonieji revoliucionieriai: paskaitininkas M. Caldwell, Juodosios Panteros min. pirm. St. Carmichael, Kubos F. Castro (apie Che Guevara), Rodezijos sukilėlių vadas Ch. Chimutengwende, Juodosios Panteros partijos prez. E. Cleaver, palestinietis revoliucionierius T. Cliff, prancūzų marksistas filosofas R. Debray, Britanijos vadovaujantis raudonųjų kovūnas T. Fawthrop, buvęs Trockio sekretorius P. Frank, lenkų aktyvistai J. Kuron ir Modzelewski, Kinijoje profesorius B. Luckin, belgų kairiųjų savaitraščio red. E. Mandel, japonų revoliucionierė Ch. Nassim, Guevaros įpėdinis Bolivijos sukilėlių vadovybė I. Paredo, italų maištingų studentų vadas V. Rieser, SDS narys P. Rockwell.

Visi jie marksistai, visi pasisako už revoliucines prievartos priemones, tačiau daugelis jų pasmerkia tironišką Rusijos biurokratizmą, o Kuron ir Modzelewski net dabar uždaryti Lenkijos kalėjime. Knygos įžangoje pasisakoma, kad autoriai yra prieš stalinizmą, tačiau daugelį jų jungia ketvirtosios tarptautinės idėjos — trockizmas. Šį veikalą perskaičius, ryškėja, kodėl net studentai, kilę iš šeimų, kurių tėvai pabėgė nuo bolševikų, duodasi saviuolijami šių marksistinių revoliucinių vadų. Jie atmeta Sovietinę biurokratišką prievartą, bet skelbia marksistinę „lygybę“, kas gali imponuoti nepatyrusiems idealistiškiau nusi-

necharakteringa daugumai lietuvių kūrėjų, argi tai ne charakteringa romantinei epochai, kurioje jis gyveno ir kūrė?

Vis dėlto tarpe šių nesibaigiančių ilgių slepiasi geras pluoštas skambios, nuoširdžios muzikos. Nuoširdumas kaip tik ir yra ta M. Petrauskos savybė, sužadinanti klausytojo smalsumą. Čia negali padėti pirštą ant partitūros ir pasakyti „Štai Richardas Strau-

da.“

Miko Petrauskos opera „Eglė Žalčių Karalienė“ bus išpildoma Jaunimo centre spalio 24 d. 8 v.v. Muzikinis vakaras, skirtas Miko ir Kipro Petrauskų pagerbimui, pavadintas „Gyvoji legenda.“

PRANEŠIMAS - PADĖKA

Andrulio šeima, lietuviškų sūrių gamintojai, nuoširdžiai dėkoja visiems jų sūrių valgytojams už ištermę ir kantrybę, kai pereinantis metais vykęs streikas sutrukdė normalų sūrių pristatymą dar ir šiais metais. Po didelių pastangų dabar jau sūrių gaminimas sugrįžo į normalias vėzes ir visų mėgiami MICHIGAN FARM CHEESE DAIRY, INC. sūriai dabar jau gaunami visur. Jie gaminami iš pieno pagal Andrulio tėvų receptą ir turi savyje visus mineralus ir vitaminus, kurie yra reikalingi žmogaus organizmui. Sūriai yra gaminami: sūdyti be kmyno ir su kmykais ir bedruskiais.

Jeigu jūs negaunate mūsų sūrių savo maisto krautuvelyje, tai prašome kreiptis į sūrių paskirstytojus CHICAGOJE: JOHN E. SHURNA, 6557 So. Francisco Avenue, Chicago, Illinois 60629 — Telefonas GRovehill 6 - 7783.

ir

FARM FOOD COMPANY

1811 W. 47th St., Tel. — YArds 7-8393

CHICAGO, ILLINOIS 60609

NEW RATES

6% PER ANNUM

OF \$5000.00 OR MORE

ON CERTIFICATES

2 Year Maturity

5 3/4% PER ANNUM

ON CERTIFICATES

OF \$1000.00

One Year Maturity

5 1/4% PER ANNUM

ON CERTIFICATES

OF \$1000.00 OR MORE

6 Month Maturity

5 1/4% PER ANNUM

ON 90 DAY NOTICE

PASSBOOK ACCOUNTS

\$100.00 Minimum

5% PER ANNUM

ON ALL PASSBOOK

ACCOUNTS

DIVIDENDS COMPOUNDED DAILY. PAID QUARTERLY

Chicago Savings & Loan Assn.

JOHN PAKEL, Sr. Chairman of the Board

6245 SO. WESTERN AVE. **TEL. GR 6-7575**

HOURS: Mon. 12 P.M. to 8 P.M. Tues 9 to 4 Thurs and Friday 9 to 8. Sat 9 to 12:30

KOVOS SU LENKAIS PRIEŠ 50 METŲ

Trumpa, istorinė 1920 metų karo veiksmų apžvalga

KAZYS ALIŠAUSKAS

(Tęsinys iš praėjusio šeštad.)

Derybos Kalvarijoje ir Seinų užėmimas.

Lietuvos užsienio reikalų ministras J. Purickis pasikeitė keletomis notomis su Lenkijos užsienio reikalų ministru Sapiega. Susitarė sustabdyti karo veiksmus rugsėjo 13 d. 12 val. ir pradėti derybas Kalvarijoje rugsėjo 14 d. 12 valanda.

Laiko buvo maža, bet kariuomenės vadovybė nusprendė "pagerinti pozicijas" ir iki sutartos paliaubų dienos ir valandos užimti: Seinus, Gibus, prieiti prie Maros upelio ir Augustavo kanalo. Iš tikrųjų tai buvo ne "pozicijų pagerinimas", bet noras prieiti maždaug prie lietuviškųjų plotų etnografinės ribos, ten sustoti ir gintis. Pozicijos nebuvo blogos ir ten, kur rugsėjo 10-12 d. mūsų kariuomenė stovėjo. Siaurą, bet ilgą ruožą Lietuvos kariuomenė buvo užėmusi dar anapus demarkacijos linijos: Punkskas, Zagariai, Smalėnai, Beržininkas ir t.t.

Rugsėjo 12 d. kariuomenės vadovybė įsakė: 2-ai pėstininkų divizionai pulti ir užimti: Seinus, Gibus ir prieiti Maros upelį. Minėtas vietoves užimti iki rugsėjo 13 d. 12 valandos.

5 pėst. pulkas pradėjo puolimą rugsėjo 13 d. anksti rytą, užėmė Pockūnus ir Seinus, tęsė puolimą veik išties rugsėjo 13 d., nes sutiko stiprų lenkų pasipriešinimą, tačiau uždavinį įvykdė.

8 pėst. pulkas įsakymą gavo pavėluotai, tad puolimą pradėjo rugsėjo 13 d. vidurdien, apie 12 val. Uždavinį įvykdė. Aplamai imant, kautynės vyko ne tik išties rugsėjo 13 dieną, bet dar buvo šaudoma ir rugsėjo 14 d. anksti rytą.

Sis puolimas jau nebebuvo kokio nors prasme agresijos veiksmas, bet tik savos žemės užėmimas, kur gyventojų daugumą sudaro lietuviai. Divizija uždavinį įvykdė, kaip jai buvo įsakyta, bet pavėluotai. Pavėlavo mažiausiai vieną dieną.

Užėmus siaurą žemės ruožą prie Seinų ir Maros upelio, Marjampolės grupės, arba šio fronto vadą įsakė išsidėstyti ir gintis: 3 pėst. pulkas užėmė barą nuo Rytprūsių sienos iki Sievų ežero (prie Punksko); 6 pėstininkų pulkas — nuo Sievų ežero iki Kleivų ežero; 2 pėstininkų pulkas (2 batalionai) nuo Kleivų ežero iki Gibų kaimo; 8 pėst. pulkas — Gibų kaimą, Želvos kaimą ir toliau pagal Maros upelį ir Augustavo kanalą iki Nemuno. Rezervė 3-čia divizija pasiliko 10 pėst. pulką, o 2-ia pėst. divizija — 5 pėst. pulką prie Beržininkų ir Pockūnų. Asužoje prie Nemuno, netoli esančio Gardino, pasiliko stovėti 2 pėst. pulko trečiasis batalionas. Tai buvo pirmoji gynybinė linija. Įsakymuose buvo nurodyta ir antroji gynybinė linija, ne per toli užnugary-

je pirmosios. Pulku vadai buvo griežtai įspėti gintis pirmoje linijoje, i antrąją pasitraukti, tik gavus divizijos vado įsakymą. Kaip matome, lietuvių jėgų dauguma buvo sutelkta Seinų apylinkės ruože. 3 ir 8 pėst. pulkai užėmė labai plačius barus, tuo metu 2 ir 6 pėst. pulkai siauresnius — mažesnius. Išdėstymas buvo vykęs, bet buvo suvaržyta pulko vadų laisvė pasitraukti ir manevruoti, reikalui esant. Kariuomenės vadovybė tikėjo, kad pavyks šiose pozicijose išsilaikyti.

Rugsėjo 14 d. į Kalvariją atvyko lenkų delegacija, ir prasidėjo derybos. Lenkų delegatai priekaištavo lietuviams, kad nesilaikė paliaubų susitarimo, kad Seinai buvo užimti tik prieš pat paliaubų susitarimą nustatytą veiksmų sustabdymo laiką, kad buvo puolami lenkai rugsėjo 13 d. vakare ir dar rugsėjo 14 d. ryte. Derybų metu lenkų delegacija dar ir daugiau priekaištų išdėstė, kaltindama lietuvius: a) neutralumo laužymu, b) praleidžiant rusų kariuomenės iš Rytprūsių per mūsų teritoriją ir rytus, c) tiesioginiu bendravimu su rusais. Lenkai derybose reikalavo, kad mūsų kariuomenė pasitrauktų už demarkacijos linijos.

Tenka pridurti, kad, liečiant paliaubų susitarimo nesilaikymą, lenkų mums buvo įteikta nota, pasirašyta lenkų užsienio reikalų ministro Sapiegos. Į tą notą užsienio reikalų ministras J. Purickis atsakė, kad: Lietuvos vadovybė davė įsakymą sustabdyti karo veiksmus, bet lenkų kariuomenė pati nesiliovė kovoti ir tęsė mūšius iki rugsėjo 14 d. 5½ val. ryto. Tuo metu lenkų parlamentariai atvyko į Kalvariją ir pranešė, kad lenkų vyriausybė priėmė mūsų pasiūlymą sustabdyti karo veiksmus. Abi kariuomenės tada tuoju nutraukė kovą ir, lietuvių manymu, tuo incidentas baigtas. Tokio turinio nota (trumpai suglaudus) buvo atsakyta į lenkų notą.

Kas liečia rusų karių praleidžiamą iš Rytprūsių, tai čia priekaištai buvo labai menkėti. I Rytprūsius lenkai rugpiūčio mėn. sugrūdo daugiau kaip 30,000 bolševikų kariuomenės. Vokiečiai Rytprūsiuose turėjo mažai ginkluotos jėgos. Pradžioje internuotų bolševikų saugojimas ten buvo gana silpnas. Aktyvesnieji bolševikai iš Rytprūsių per Lietuvą bėgdavo į rytus grupelėmis po keletą vyrų.

Kai kuriems pavykdavo pasprukti, bet dauguma buvo sulaukomi ir perduodami vietos komendantūroms. Toks rusų karių ir komisarių bėgimas per Lietuvą truko ne ilgai, vos keletą dienų. Vokiečiai greit sustiprino saugojimą internuotų rusų, ir jų bėgiojimas per Lietuvą pasibaigė. Lenkai per savo agentus apie tuos pirmų dienų rusų bėgimus sužinojo, tad ir priekaištavo. Kas liečia neutralumo laužymą ir ne-

Seinų m'estas, kuris permainingose lietuvių - lenkų kautynėse 1920 metais kelis kartus ėjo iš rankų į rankas. Seinai šiandien yra dabartinėje Lenkijoje, vadinamam lietuviškajame Suvalkų trikampyje. Nuotraukoje ir matome šandieninius Seinus. (Iš Br. Kvicklio archyvo)

va tiesioginį bendravimą mūsų rusais prieš lenkus, tai lenkų delegatai jokių įrodymų ir nepateikė, nes jų iš viso nebuvo. Tuo metu, vėliau ir net dabar nepavyko niekam surasti kokių nors pėdsakų, kad lietuviai tada būtų bendravę prieš lenkus su rusais ir tuo būtų sulaužę paskelbtą neutralumą. Visi tie priekaištai kilo iš lenkų konservatyviųjų sluoksnių noro, kad lietuviai veiktų drauge su lenkais ir jų klausytų. Jokio lietuvių savarankiškumo lenkai nebepajėgūs buvo suprasti. Lietuvių taikos sutartis su rusais lenkams tada atrodė kaip nenormalus ir nesuprantamas reiškinys. Ką į tuos priekaištus atsakė Lietuvos delegacija ir kaip juos atėmė, tiksliai nepavyko sužino-

ti. Aišku tik, kad derybos vyko sunkiai ir kad rimčiausias lenkų priekaištai buvo tai paliaubų susitarimo nesilaikymas. Manau, kad visus kitus priekaištus lietuvių delegacijai nebuvo sunku atremti, jie buvo menki ir nepagrįsti.

Lietuvių delegacija siūlė svarstyti naujos demarkacijos linijos klausimą, begi atsižvelgiant į Lietuvos interesus, nes senoji buvo laikina ir be Lietuvos vyriausybės sutikimo nustatyta. Į tai lenkų delegacija rugsėjo 17 d. vakare atsakė ultimatyviu pareiškimu. Lenkų delegacija pareikalavo, kad Lietuvos kariuomenė tuoju pasitrauktų už demarkacijos linijos, nes nuo to pareina tolimesnis derybų likimas. Atsaky-

mą prašė duoti tuojau t. y. rugsėjo 18 d. Tenka pridurti, kad lenkai reikalavo, kad mūsų kariuomenė pasitrauktų ne tik už demarkacijos linijos Sūduvoje (t. y. nuo Rytprūsių sienos iki Nemuno), bet ir už Nemuno t. y. Vilniaus krašte — per visą Lietuvą, kaip kad ši linija buvo maršalo Focho nustatyta — 10 — 12 km. į vakarus nuo Varėna — Vilnius — Daugpilis geležinkelio.

Lietuvių delegacija susirio su Lietuvos Vyriausybe ir rugsėjo 18 d. pateikė lenkams atsakymą: Lietuvos Vyriausybė, norėdama taikiu būdu išspręsti klausimą, sutinka visu ruožu, kur Lietuvos kariuomenė susiduria su lenkų kariuomene, atitraukti savo ka-

riuomenę už demarkacijos linijos. Be Lietuvos vyriausybės sutinka atitraukti savo kariuomenę tik su sąlyga, kad ginčijamos sritys būtų paliktos kaip neutrali zona tarp lenkų ir lietuvių kariuomenių. Dėl civilinės valdžios steigimo toje zonoje susitaria lenkų ir lietuvių delegacijos.

Lenkų delegacijai nepatiko šis mūsų atsakymas. Pareiškė, kad jie derybas nutraukia ir išvyksta į Varšuvą. Išvykdama lenkų delegacija raštu pareiškė, kad lenkų kariuomenė iki rugsėjo 19 d. 6 val. ryto karo veiksmų nepradėsianti ir mūsų kariuomenės nepulsianti.

Lietuvių — lenkų ginčas atsidūrė Tautų Sąjungoje. Lietuvos interesams ten atstovauti buvo

įgaliotas prof. A. Voldemaras. Deryboms Suvalkų Kalvarijoje iširus, kariuomenei dar kartą buvo pakartotas įsakymas gintis. Nors buvo reikiama viltis taikiu būdu išspręsti ginčijamus klausimus, bet vadai buvo įspėti budėti. Pulku ir žemesniuosius vadus nervino įsakymas, kad negalima pasitraukti, negalima net keisti pozicijų, reikalui esant, t. y. manevruoti. Vėliau, kautynėm vykstant, visa tai turėjo gana blogų pasekmių. (Bus daugiau)

R. L. SEWER SERVICE
6140 SO. WHIPPLE STREET
Vamzdžių atkūrimai, naudojant "Electric power rodding". Atkūsimė sinkus, tualetus, vonias. Išvalom "catch basins" ir "grease traps".
TELEF. — 737-0030

NEW CANADIAN BLITZ DIET

LOSE 5 POUNDS OVERNIGHT!

Learn the secret of incredible, No-Effort, No-Drug, ONE-DAY reducing formula! Have your wholesome, yummy "Blitz" (4 mystery meals) — Go to bed! Wake up! — and you have lost 5 pounds. Unbelievable? Sure! But it works! Every time. OR YOUR MONEY BACK! SPECIAL OFFER (limited period only): \$3.00.

Yes: I want to lose five pounds overnight. Please rush by mail CANADIAN BLITZ DIET. I enclose \$3.00 cash, money order or cheque (Sorry no C.O.D.'s)

If payment by cheque enclose \$3.50 to cover handling costs.

CANADIAN BLITZ DIET
203 - 15104 Stony Plain Road,
EDMONTON, Alberta, Canada

Name

Address

City State Zip

THREE GENERATIONS OF FAMILY SERVICE TO OUR CUSTOMERS!

NEW **1971 PLYMOUTH "DUSTER"** ONLY \$2313

BALZEKAS MOTORS
Plymouth Fury, Valiant, GTX, Roadrunner, Barracuda, Duster
4030 ARCHER VI 7-1515
(26 New 1970 Plymouth Station Wagons Air Cond.)

HIGH RATES
Paid Quarterly

5% PASSBOOKS \$1,000 minimum	6% \$5,000 minimum 3 YEAR CERTIFICATE
5½% INVESTMENT BONUS PLAN Savings Insured to \$20,000 Highest reserves	5¾% \$1,000 minimum 1 YEAR CERTIFICATE

BRIGHTON SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
4071 Archer Avenue Chicago, Illinois 60632

Kas tik turi gerą skonį,
Viską perka pas Lieponį!

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
J. LIEPONIS
FURNITURE CENTER, INC.
Marquette Pk., 6211 So. Western PR 8-5875

Pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 iki 9:30. Kitom dienom nuo 9 iki 6 val. vakaro. Sekmadieniais uždaryta.

J.I.B. VAISTAI išgydo: pleiskaną, sustabdo plaukų slinkimą ir ataugina plaukus. Gražina plaukams natūralią spalvą. Moterims ir vyrams. 3 uncijų buteliuko užtenka 16 savaičių. Siųskite užsakymus su \$6.75 money orderiu: VAISTAI \$6.00, PERSIUNTIMAS 75c.

J. & J. PHARMACY, 2557 West 69th Street, CHICAGO, ILLINOIS 60629

Standard Federal Savings

"We'll Interest You More..."

ONCE YOU HAVE DECIDED ON YOUR GOAL...
DECIDE ON STANDARD FEDERAL

We will help you save by offering you two most important ingredients for any savings program, safety and high earnings. We pay the highest interest rates permitted by Federal law and no savings institution in the country has a better record where the safety of saver's money is concerned — we have honored every withdrawal request promptly since our founding in 1909, and that includes the dark panic days during the great depression. When you need your savings, Standard Federal will have them available to you plus accrued earnings, and this you can depend on.

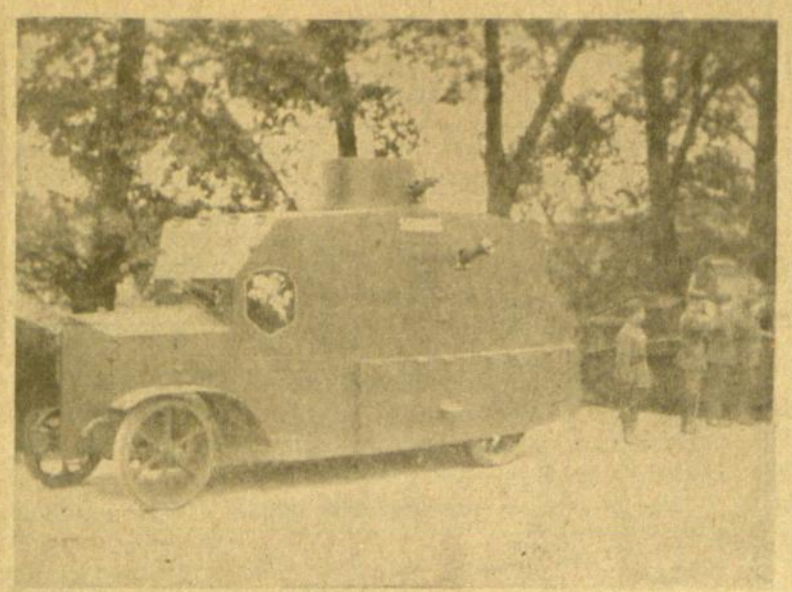
Helping savers have more savings is our constant goal. This policy has helped us become one of the nation's largest Federals. We Welcome your inquiries; we are here to help.

5% TO 6%
PER ANNUM
DEPENDENT ON TYPE,
AMOUNT AND TERM
INTEREST
PAID QUARTERLY

STANDARD FEDERAL

SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO
4192 Archer Avenue at Sacramento • Chicago, Illinois 60632 • 847-1140
ASSETS OVER \$145,000,000. RESERVES OVER \$12,900,000.

OFFICE HOURS:
Monday & Thursday, 9 a.m. to 8 p.m. • Tuesday & Friday, 9 a.m. to 4 p.m.
Saturday, 9 a.m. to 12 Noon • Wednesday, no business transacted.

Mūsų kariuomenės šarvuotas automobilis lenkų fronte 1920 metais Sūduvoje. (Iš Br. Kvicklio archyvo)

NAUJI LEIDINIAI

— LITUANUS, 1970, Vol. 16, No. 1. The Lithuanian Quarterly. Tai jaunosios mūsų švietuliu kartos pastangomis anglų kalba leidžiamas žurnalas, skirtas pirmiausia pasauliui pristatyti lietuvių tautos (o taipgi ir latvių bei estų) kultūriniais laimėjimams bei kitoms šios rūšies problemoms. Žurnalo redaktorius: dr. Antanas Klimas, University of Rochester ir dr. Ignas K. Skrupskelis, University of S. Carolina, Columbia S. C. Leidėjų štabą sudaro: Jonas Bagdonas, Jonas Kučėnas ir Zina Morkūnienė. Žurnalas per metus išeina 4 kartus. Metinė prenumerata \$5.00. Redakcijos ir administracijos adresas: Lituanus, P.O. Box 9318, Chicago, Ill. 60690.

Naujasis "Lituanus" numeris skirtas pirmosios baltiečių literatūrų konferencijos, įvykusios 3. m. sausio 31 - vasario 1 d. Ohio valstybiniam universitetui, Columbus, Ohio, medžiagai. Šiame Lituanus tome paskelbta keturios tos konferencijos paskaitos, liečiančios ankstesnę, dabartinę ir išvijoje tebeegzistuojančią lietuvių, latvių ir estų literatūrą. Dviejų paskaitų temos siejasi su estų literatūra, viena su latvių ir viena su lietuvių literatūra. Estų ir latvių temos net įdomesnės, labiau aktualios šiai dienai, kai tuo tarpu lietuviški žurnalo puslapiai, nors ir užplūdyti gerai paruošta dr. Birutės Ciplijauskaitės paskaita apie Kazį Binkį ir bendrąsias poetikos tradicijas 1920 metais, vis dėlto laiko atotrūkyje, gal būt, yra kiek ir senstelėję. Nors šiaip jau Kazio Binkio ir literatūrinės anų metų situacijos, šalia užuominų apie ispaniškąją poeziją, yra įdomiai šviežios.

Tenka tarti, kad žurnalo viršelyje užrašyta, jog čia skelbiama tik pirmoji dalis minėtos baltiečių literatūrų konferencijos medžiagos. Tad lauksime konferencijos paskaitų tęsinio sekančiuose "Lituanus" numeriuose. Tik juose per daug nesikuklinkim su savom, lietuviškom temom, kaip pasitaikė šį kartą, skiriam lietuviškom temom mažiau aktiva vietas. Čia, tur būt, ne redakcijos kaltė, bet pačių lietuvių paskaitininkų, kurie po konferencijos nesiskubino medžiagą žurnalui atsiųsti. Jei taip, tai kaltininkas tegu būna ir šį kartą, mandagiai tariant, lietuviškas nerangumas.

— Bronys Raila, VERSMĖS IR VERPĖTAL. Akimirksnių kronikos (3). Broniaus ir Antaninos Budginių leidinys 1970 m. Spaudė Lietuvių Enciklopedijos spaustuve Bostone. Viršelis Kosto Jezersko. Knyga 351 psl., kaina \$5.00, gaunama "Drauge".

Tai vis, tur būt, ne nemanančios pavargti Bronio Railos publicistinės plunksnos visokiausių temų sužarstytą naują knygą. Atskirų jos skyrių parašymo laikas įvairuoja tarp 1946 ir 1966 metų. Jų temos tai politinio, tai kultūrinio, tai bendruomeninio pamušalo, nusidriekusios nuo dar tėvynėje prasidėjusios rezistencijos per išitus kontinentus bei dešimtmečius. Daugelyje aprašomų įvykių ir faktų maišėsi ir patys knygos autoriai. Ir tai ne vienas, bet su geru būriu tam pačiam darbui bei tikslui susibaigusiu. Tam ar kitam besiangaužojant ir paskui tą angaužavimąsi aprašant, nelengva išlikti objektyviu, nelengva savų bendražygių nepagirti, neišteisinti o kita užuolanka einančių nesumenkinti, nepakaltinti. Tokio kluptelėjimo šioje knygoje autorius daug kur vis dėlto neišvengta. Detaliau tokius puslapius apėpūpinti, jų turinį ir kryptį pakoreguoti būtų jau platesnės recenzijos darbas. Knyga tokios verta.

— LIETUVIŲ DIENOS, 1970 m. spalio mėn. Nr. 8. Žurnalo vyr. redaktorius Bernardas Brazdžionis. Redakcinė kolegija: Juozas Tininis, Daumantas Cibas, Milton Stark ir Alf. Milukas. Leidėjas: A. F. Skirius. Metinė prenumerata \$8.00.

— Juzė Vaičiūnienė, TAUTINIŲ SOKIŲ SVENČIŲ TAKAIS. Chicago lietuvių Literatūros draugijos leidinys, 1969 m. Tai didelio formato šimto puslapių iliustruota studija apie mūsų tautinius šokus ir jų atgimimo istoriją. Žinant autorės šioje srityje didelę praktišką patirtį ir studijinį žinojimą, leidinys vertas neeilinio dėmesio. Jis gali būti įvairiais atvejais tikras vadovas ne tik tautinius šokus šokantiems, bet ir tautines šokių šventes rengiantiems bei apie tautinius šokus rašantiems.

— THE MARIAN. October, 1970. Tėvų marijonų leidžiamas iliustruotas mėnesinis religinės kultūros žurnalas. Metams \$4.00. Adr.: 4545 W. 63 St., Chicago, Ill. 60629.

Vedamajame svarstoma pastrinkta jaunimui kryptis: kairė, dešinė ar vidurys. Argentinoje misionieriaus kun. A. Svedas, MIC informuoja apie ekumenizmo apraiškas Pietų Amerikoje. Laikraštinkas H. Peisson aptaria neseniai mirusio Nobelio laureato Mauriac kūrinių kelią. Lojolos universiteto destrytoja dr. sesuo A. Dering rašo apie rožinį šiais moderniais laikais. Amerikietė žurnalistė A. Tansey supažindina su pergyvenimais iš Kinijos kalėjimo išleisto vyks. Walsh. Žurnalistas A. Haines informuoja apie didelį socialinių aktyvumų Brazilijoje pasireiškusių seselę Dulce. Mokytoja Julien, kanadietė, aprašo dievotumą prie Marijos Kanadoje.

Jėzuitas misionierius Afrikoje straipsnyje supažindina su gyvenimu Tanzanijoje. Konvertitė rašytoja V. Mooth svarsto, ar jau reikės atsakyti Bažnyčios įstatymų. Amerikietė keliautoja G. Brendel aprašo įspūdžius Egipte. Iš Vietnamo grįžęs karys A. Hambrug svarsto apie Bažnyčios socialinę akciją. Airis kapitonas, Jungtinių Tautų dalinuos tarnavęs Palestinoje, rašo apie Kaparnaumą. Dr. M. J. O'Connell duoda praktiškų patarimų, ką daryti įvykus akių pažeidimui. Socialinio draudimo tarnautoja Ch. Jakubowski aiškina, kokios paramos gali susilaukti našlės, našlaičiai ir t. t. L. Bell rašo apie terasos įrengimą prie namų, o kun. J. Venckus duoda daug žinių apie narkotikus LSD. Pats žurnalo redaktorius kun. J. Prunskis recenzuoja eilę naujųsių leidinių ir duoda religinio gyvenimo apžvalgą pasaulyje.

— MOTERIS, 1970 m. liepos - rugpjūčio mėn. Nr. 4. Lietuvių moterų žurnalas. Redaguoja Nora Kulpačienė. Redakcinė kolegija: Z. Daugvainienė, Z. Didžbalienė, A. Yčienė, I. Kajrienė, E. Kriškiūnienė, L. Murauskienė. Administratoriė — Bronė Pabedinskienė. Leidžia Kanados Lietuvių katalikų moterų draugija. Metinė prenumerata \$5.00. Redakcijos ir administracijos adresas: 1011 College St., Toronto 4, Ont. Kanada.

— Antanas Gintneris, LIETUVA CARO IR KAIZERIO NAGUOSE. Tai A. Gintnerio suredaguoti daugelio žmonių atsiminimai iš Pirmo pasaulinio karo laikų, 1914 - 1918 m. Knyga iliustruota nuotraukomis, leidinys didelio formato, 508 psl. Išleido mecenatai ir garbės prenumeratoriai. Kaina \$5.00, galima gauti ir "Drauge".

— LIETUVIŲ DIENOS, 1970 m. spalio mėn. Nr. 8. Žurnalo vyr. redaktorius Bernardas Brazdžionis. Redakcinė kolegija: Juozas Tininis, Daumantas Cibas, Milton Stark ir Alf. Milukas. Leidėjas: A. F. Skirius. Metinė prenumerata \$8.00.

Adresas: 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif. 90029.

— MUZIKOS ŽINIŲ, 1970 m. Nr. 2-3 (189 - 190). Redaktorius V. Mamaitis. Leidžia ALRK Vargonininkų bei kitų lietuvių muzikų sąjunga. Išeina 4 kartus per metus. Metinė prenumerata \$3.00. "Muzikos Žinių" redakcijos, administracijos ir sąjungos centro valdybos adresas: 209 Clark Place, Elizabeth, N. J. 07206.

— LIETUVIŲ GYDYTOJŲ BIULETENIS, 1970 m. liepos - rugsėjo mėn. Nr. 3 (39). Pasaulio ir Amerikos Lietuvių gydytojų sąjungos organas. Garbės redaktorius: S. Biežis. Atsakingasis redaktorius: M. Budrienė, 2751 W. 51st St., Chicago, Ill. 60632. Redakcinė kolegija: V. Paprockas, R. Povilaitis, B. Radzivanas, V. Saulys, J. Valaitis. Administratorius: Irena Makštudienė, 8743 Mobile Ave., Oak Lawn, Ill. 60453. Žurnalo metinė prenumerata \$6.00.

— MITTEILUGEN AUS BALTISCHEN LEBEN, Juni 1970, Nr. 2 (70). Vokiečių kalba leidžiamas žurnalas, gerai informuojąs savo skaitytojus apie baltų veiklą ir jų kultūrinį gyvenimą laisvajame pasaulyje ir pavergtose tėvynėse. Keturis kartus metuose išeinanti žurnala leidžia Baltų draugija Vokietijoje (Baltische Gesellschaft in Deutschland). Metinė prenumerata 10 markių. Adresas: Adam Gruenbaum, 8 Muenchen 15, Lessingstrasse 5, W. Germany.

— ACTA BALTICA. IX. 1969. Liber Annals Instituti Baltici. 1970 - Koenigstein im Taunus. Tai baltų Instituto Vakarų Vokietijoje leidžiamas metraščio stambus devintasis, 328 psl. tomas. Šį kartą lietuviškąsias problemas liečianti yra metraštyje paskelbta P. Mžeikos studija "Die neuere Entwicklung der Industrie Litauens". Šio tomo kaina 17 markių. Adresas: Institutum Balticum, 624 Koenigstein im Taunus, Bischof - Kaller - Strasse 3, W. Germany.

— SKAUTŲ AIDAS, 1970 m. rugsėjo mėn. Oficialus Lietuvių skautų sąjungos organas. Vyr. redaktorius — J. Tolušis, 7418 S. Claremont Ave., Chicago, Ill. 60636. Leidžia LSS Tarybos Pirmija. Metinė prenumerata \$4.00, garbės prenumerata \$10.00, garbės leidėjo prenumerata — \$25.00. Administratorius A. Orentas, 6840 S. Campbell Ave., Chicago, Ill. 60629.

— EGLUTĖ, 1970 m. rugsėjo mėn. Mėnesinis lietuvių vaikų žurnalas, spausdinamas keliomis spalvomis — daug pasakų, eilėraščių, paveikslukų ir kt. Redaguoja ir leidžia Nekaltai Pradėtosios Marijos seserys. Ledinio metinė prenumerata \$5.00. Adresas: Eglutė, Immaculate Conception Convent, Putnam, Conn. 06260.

— L. Vaičiūnienė, NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS MOKYTOJAS IR JO DARBO APLINKYBES. (Iš 1969 metų užrašų) Chicago Lietuvių literatūros draugijos (S. Halsted St., Chicago, Ill. 60608) leidinys 1970 m. Knygelė 70 psl. kaina 1 dol.

— Edmundas Jastūnas, CIVILINĖ AVIACIJA JUNGTYNĖSE AMERIKOS VALSTYBĖSE. Chicago Lietuvių literatūros draugijos leidinys 1970 (Atspaudas iš "Naujienu"). Adresas 1739 S. Halsted St., Chicago, Ill. 60608. Leidinys 52 psl., kaina 1 dol.

— Vincas Zemaitis, PAVELUOTAS LIETUVOS KRIKSTAS. Išleido Chicago Lietuvių literatūros draugija 1970 (Atspaudas iš "Naujienu"). Adresas 1739 S. Halsted St., Chicago, Ill. 60608. Leidinys 52 psl., kaina 1 dol.

— 20 METŲ SU KAMUOLIU. Chicago Lituanicos 20 metų sukakčiai paminėti. 1951 - 1971. Chicago LFK Lituanicos leidinys, 56 psl. Redaguoa Edvardas Šulaitis. Nuotraukos Romo Burneiko, Edvardo Šulaičio, Zigmo Degučio ir kt. Spausdino Vlodo Vijeikio spaustuvė, tiražas 700 egz.

— KRIVOLĖ, 1970 m. rugsėjo mėn. Nr. 1. Vakarų Europos Lietuvių

sielovados leidinys, kaip informacijos ir ryšių palaikymo priemonė su tikinčiaisiais, 32 psl. gerame popieriuje, iliustruotas. Redaktorius: kun. P. Celiešius, 8939 Bad Woerishofen, Kirchenstrasse 5, W. Germany.

— Filatelistų draugijos "Lietuva" BIULETENIS, 1970 m. rugsėjo - spalio mėn. Nr. 7 - 8. Redaguoja ir spaudos darbus atlieka Eugenijus Petrauskas, 7742 S. Troy, St., Chicago, Ill. 60652. Draugijos nariams prenumerata metams \$4.00, nenariams — \$5.00.

— PRANEŠĖJAS, 1970 m. rugsėjo mėn. Nr. 5. Lietuvių žurnalistų sąjungos Centro valdybos nepe-

riodinis biuletėnis. Leidžia LŽS Centro valdyba. Redaguoja Vyt. Alantais, 8897 Rabindale, Detroit, Mich. 48239. Administruoja Vladas Selenis. Šio numerio kaina 1 dol.

— LAISKAI LIETUVIAMS, 1970 m. spalio mėn. Nr. 9. Tėvų jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaktorius Juozas Vaišnys, S. J. Metinė prenumerata \$5.00. Adresas: 2345 W. 56th St., Chicago, Ill. 60636.

— Ona Algimnienė, AMARAS. Tikrovės romanas. Išleido Amerikos Lietuvių vaiko ugdymo draugija, Inc. — Alvudo leidinys Nr. 15, 2319 W. Garfield Blvd. Chicago, Ill. 60623. Knyga 465 psl.

Kultūrinė Kronika

• Vilniuje minėta seniausias Lietuvos bibliotekos, Vilniuje, 400 metų sukaktis. Jos direktorius, Jurgis Tornau, "Tiesoje" (rugs. 17) pasakojo apie bibliotekos praeitį ir dabartį. Pokario metu Odesoje pavyko rasti ir atgabenti į Vilnių pirmąją lietuvišką knygą — M. Mažvydo Katekizmą, Maskva gi gražino vienintelį pasaulio žinomą M. Daukšos Katekizmo egzempliorių, K. Širvydo žodyną ir kitų unikalių dalykų.

Pasak Tornau, dabar bibliotekoje dirba palyginti nedaug žmonių — vos pusantro šimto. Daug pasaulio knygų biblioteka gauna mainais. Nors Vilniuje, Antakalnyje, statomas studentų miestelis, tačiau pagrindiniai bibliotekos fondai liks centriniuose universitetų rūmuose. Pirmoje eilėje bus iškelta ekonomikos fakulteto biblioteka, kurią greitai lauku sudarys 200,000 tomų.

Bibliotekos įsteigimo iškilmes Vilniuje iškilmingai universitete minėtos rugsėjo 17—18 d. Buvo svečių ypač iš Sovietų Sąjungos universitetų, aukštųjų mokyklų, "Tiesa" gi minėjo (nr. 217),

kad "atvažiavo daug svečių ir užsienio". Rugsėjo 17 d. posėdy, pirmininkaujant Vilniaus universiteto bibliotekininkystės ir mokslinės informacijos katedros vedėjui L. Vladimiroviui, šalia bibliografo V. Bogušio, pranešimus darė du svečiai rusai.

Kitą dieną vyko iškilmės filharmonijos rūmuose. Čia daly-

WAGNER & SONS
Typewriters — Adding Machines —
Checkwriters
Nuomoma — Parduoda — Taiso
NAUJOS NAUDOTOS
Virs 50 m. patikimas patarnavimas
NAUJOJE VIETOJE
5610 S. Pulaski Rd., Tel. 581-4111

NAMŲ TAIYMO DARBAI
Stalbus, dažymo ir visus kitus darbus atlieka lietuviai — labai prielama kaina.
SKAMBINTI RE 7-9615

WARREN HEATING COMPANY
24 val. degintuvų ir alyvos pristatymo patarnavimas. Išvalymas už specialias rudenines kainas.
Nemokami apskaitinamieji kroinių ir boilerių įrašymai.
AL. Wojnarowski, Prop., 4056 W. 26th St., Chicago, Ill. Ph. 762-8420 or 762-8621

PETE'S AUTO REPAIR
Taisoma — Motorai, automatinės transmisijos, stabdžiai, Generatoriai, starteriai, Motor Tune-up — Ir kiti pataisymai. PETRAS PIŠNYS, sav. 6211—15 S. Damen Ave. Tel. 737-3088.

MARQUETTE PHOTO SUPPLY
IR MEGEJAMS
Daug sutaupysite pirkdami čia įvairių filmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinkimus reikmenis ypatingai pragai. Pinau užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmą ir ketvirtą, vakarais iki 9 val.
REIKMENYS FOTOGRAFAMS
3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Telef. PProspect 6-8998

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY
Manufacturers
Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbinams rėmai — metalu aplieti rėmai.
2400 So. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258 - 59

vavo partijos, valdžios ir kiti pareigūnai. Kalbėjo rekt. Kubilius, bibliotekos direktorius J. Tornau, sveikino N. Kurovas iš Maskvos. Pabaigoje L. Vladimirovas perskaitė sveikinimo laišką Sovietų partijos centro komitetui. (Elta)

CLUB ANTOINETTE
Restaurant and Banquet Hall
Completely Air Conditioned, Weddings - Parties - Showers - Funerals - Graduations. Capacity up to 250. Luncheon Served Daily.
4559 S. Richmond St. — 847-8378

Nuo 1914 Metų
Midland Savings aptarnauja taupymo ir namų paskolų reikalus visus mūsų apylinkėse. Dėkojame Jums už mums parodytą pasitikėjimą. Mes norėtume būti Jums naudingi ir ateityje.

Sąskaitos apdranstos iki \$20,000.00

Frank Zogas, President

5% All accounts compounded daily — Passbook savings paid quarterly.

6% 2 Years Savings Certificates (Minimum \$5,000)

MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4040 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
PHONE: 254-4478

Mūsų erdviose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų moderniškų baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.

LIETUVIŲ ISTAIGA

ROOSEVELT FURNITURE CO.
F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS
2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711
Atdara pirmą ir ketvirtą, 9-9 val.; antrą, trečią, ir šeštą, nuo 9 iki 6 val. sekmadi, atdara nuo 11 iki 6:30 val. po pietų.

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
B. R. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th Street Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

5 1/4% 5%

Mokamas už Vienų Metų Certifikatų sąskaitas Minimum \$5,000.00

Naujas aukštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas.

PINIGAI ĮNESTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D. Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS: PIRMAD. ir KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v. ANTRAD. ir PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta.

PAPIGINTA KAINA UŽSAKYKITE DRAUGĄ JAUNIMUI

Reikia visomis išgalėmis stengtis pratinti mūsų jaunimą skaityti lietuvišką spaudą. Mūsų dienraščio administracija nori Jums šiame svariame reikale nuoširdžiai padėti. Jeigu Jūs prenumeruojate "Draugą", o Jūsų vaikai gyvena skyriumi ir lanko mokyklą svetimoje aplinkumoje, Jūs galite jiems užsakyti šio lietuviško dienraščio antrąją prenumeratą atskirai, papiginta kaina, gaudami visą trečdali nuolaidos nuo pilnos prenumeratos kainos. Ir jaunavedžiams galite užsakyti "Draugą" tomis pačiomis sąlygomis — papiginta kaina. Jūsų sūnūs ir dukros, gyvendami Jūsų namuose, gal skaitė lietuvišką dienraštį. Prateikite šią gražią tradiciją ir jiems atskirai šeimai sukūrus. Visais atvejais pasinaudokite teikiama trečdali nuolaida.

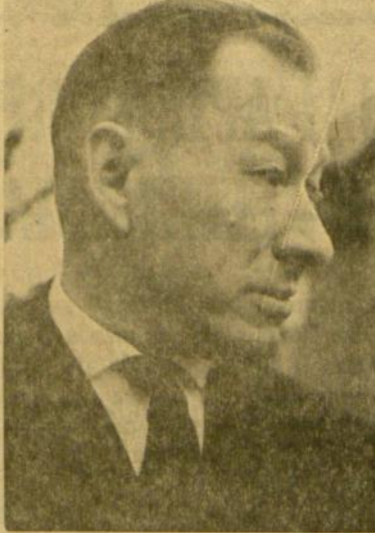
Veikdme drauge, kad mūsų jaunimas skaitytų lietuvišką dienraštį "Draugą"!

"Draugą" administracija

KULTŪRINĖ KRONIKA

Prof. Antanui Maceinai paskirta 1970 metų Ohio Lietuvių gydytojų draugijos 1,000 dolerių premija

Jau kelioliki metai, kai Ohio lietuviai gydytojai savo tradiciniame premija apdovanoja lietuviškosios kultūros išskirtinių darbų autorius. Šiemet ji paskirta žymiajam mūsų filosofui, teologui ir poetui prof. Antanui Maceinai, jau kuris laikas profesoriaujančiam vokieškame Muensterio universitete, Vakarų Vokietijoje. Dirbdamas mokslinį darbą, prof. A. Maceina metai po metų vis leidžia naujus savo filosofinius ir teologinius veikalus lietuvių ir vokiečių kalbomis, susilaukdamas ir vienuose ir kituose didelio dėmesio. Greita to, profesorius laureatas gyvai bendradarbiauja ir kultūrinėje lietuvių spaudoje, atskirais straipsniais lietuviškai rašantis, pabrėždamas šakotas šiandienio pasaulio aktualijas, į jas žvelgdamas filosofo, teologo ir lietuviu akimis. Naujausias jo veikalas, tik ką išleistas Vakarų Europos Lietuvių sielovados, yra "Bažnyčia ir pasaulis". Šiuo metu ši knyga yra labiausiai perkama iš visų lietuviškųjų leidinių. (Gausama ir "Drauge",

Prof. Antanas Maceina, už kurio veikalus jam paskirta 1970 metų Ohio lietuvių gydytojų draugijos 1000 dolerių premija

kaina \$2.00.) Joje autorius labai atvirai ir labai įžvalgiai liečia degančias šių dienų problemas, kurios kuniguose ir pasauliečiuose kyla visų aštrumu po II Vatikano suvažiavimo.

• Romano ir novelės konkursai. Rudeniniam sezonui prasidėjus, kai visą literatūrinį pasaulį domina Nobelio premijos paskyrimas, lietuviškojo literatūros pasaulio dėmesys krypta dargi ir į saviškius: kam teks "Draugo" dvidešimtojo romano konkurso premija? Artėja rankraščių įteikimo data — lapkričio 1 d., ir romanai jau pradeda rinktis "Drauge". Šiemetinis konkursas yra dargi jubiliejinis — dvidešimtas. Jau ir laiko

prasmė tai unikuminis faktas mūsų literatūros raidoje. Konkursas per dvidešimt metų ne vieną kartą, gal būt, buvo priežastis ir paskatas ateiti mūsų literatūrai tikrai išskirtiniam veikalui, o ir materialinė parama rašytojui. Dvidešimtajam "Draugo" romano konkursui šiemetinė juri komisija sudaroma Washingtono, D. C., iš ten gyvenančių rašytojų ir literatūros bičiulių kultūrininkų. Komisijos nariai yra šie: Jonas Aistis, Jurgis Blekaitis, Dalė Lukie-

nė, Antanas Sožiedėlis ir Antanas Vaičiulaitis.

Salia "Draugo", jau kelintas metas "Dirvos" literatūrinis konkursas akcentuoja mūsų novelę. Šiam konkursui rankraščių įteikimo data šiomis dienomis jau pasibaigė. Konkursan prisijūsta 10 novelių. "Dirvos" novelės konkurso juri komisiją sudaro: rašytojas Jurgis Gļauda, Rita Bureikienė ir Česlovas Gedgandas. Mecenasas — Simas Kašellionis.

• J. Tininio patisklinimas. Mūsų bendradarbis rašytojas J. Tininis redakcijai rašo: "Mano kolega Juozas Kojelis, recenzuodamas Draugo priede (Nr. 173) A. Norimo apysaką Be namų, mini ir mano pavarde. Remdamasis apysakos įrašu kalbą peržiūrėjo Juozas Tininis, sako: "Tačiau ir po to "peržiūrėjimo" kalba daug nepagerėjo". Čia kaip tik ir noriu atsiliepti ir paaiškinti, kad mano pavarde toje apysakoje atsirado be mano sutikimo ir žinios. Peržiūrėti nereikia pagrindiniai ištaisyti. Aš pašalinu iš apysakos tik pačias grubiausias klaidas, bet ne-taisiau tiek, kad būtų galima ten įrašyti mano pavardę. Gražindamas autoriui mašinraštį, patariau atkreipti dėmesį į per daug apkrautą ir ap sunkintą stilių, kuris iš esmės gerą apysaką žymiai sumenkina".

• Naujesiems mokslu metams okup. Lietuvoje prasidėjus, juos aukštesiose mokyklose sutiko 11, 770 pirmaklasių. Tačiau, kaip pastebėjo "Kom. Tiesa" (rugp. 30), vidutiniškai į vieną vietą pretendavo po du stojančius, gi kai kur ir iki 4—5. Tuo būdu, mažiausia 11,000 jaunuolių nepateko į aukštąsias mokyklas. Jiems beliko darbas pramonėje, kolchozuose ir pan.

Šiais metais Lietuvoje pradėti ruošti kai kurių sričių specialistai, pvz. Vilniaus universitete pirmą kartą dėstoma taikomoji matematika, valst. konservatorijoje pradėti ruošti televizijos režisieriai. Ne Lietuvoje, bet vadina-mose "broliškosiose respublikose" lietuviai šiais metais studijuoja valstybinių įstaigų darbo organizavimo ir dokumentacijos tvarkymo, vandens transporto eksploataavimo bei jo ekonomikos ir organizavimo, radijo ryšių ir transliavimo specialybes. (Elta).

• Premijos ir laudies artisto vardas solistui V. Noreikai. Rugsėjo 19 d. Lietuvoje paskelbta: Sovietų Sąjungos A. Tarybos prezidentas "už didelius pasiekimus, vystant tarybinę muzikos meną", suteikė SSSR

Eleonora Marčiulionienė Ubagis parodos Čiurlionio galerijoje, Chicago. Nuotr. V. Noreikas

laudies artisto garbės vardą operos solistui. Anksčiau, š. m. Virgilijui - Kęstučiui Noreikai, rugpiūčio mėn. tam pačiam V. Vilniaus operos - baletu teatro K. Noreikai buvo suteikta, už

WINE AND DINE AT R. PLACE
2944 West 59th Street Phone: 776-8351
Fish fry every Friday 5 P.M. to 10 P.M. Stop in soon. Banquet Hall available for every occasion. Home cooking.

Muziejiaus retenybė

PASKUTINIAI NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS LAIKU PRISIMINDIAI:
Dar turime pardavimui baigiančių pranykti lietuviškų monetų:
5 litų — J. Basanavičius, 10 litų — Vytautas Didysis, 10 litų — prez. A. Smetona ir kitos. Kainorastis pareikalavus.
P. ZABLOCKIS, 2333 Ontario St., Vancouver, B. C., CANADA

SKIP'S Self Service LIQUOR STORES

1) 5515 SOUTH DAMEN AVENUE Phone WA 5-8202

2) 5996 SOUTH ARCHER AVENUE Phone 735 - 2345

FALSTAFF BEER 6 cans — \$1.09
SCHLITZ BEER 6 cans — \$1.09
OLD STYLE BEER 6 cans — \$1.09
SCOTCH WHISKEY \$2.98
POPULAR BRAND STRAIGHT BOURBON Fifth — \$2.98
WHITE CROWN ALCOHOL 190 proof, Fifth \$5.29
CANADIAN WHISKEY 1 Fifth — \$3.49
3 Fifths \$10.00
SOUTHERN COMFORT Fifth — \$3.94
POPULAR GERMAN BRANDY Fifth — \$4.49
IMPORTED SCOTCH . . . ½ gal. \$7.29; 5th \$2.98
CHAMPAGNE Fifth — \$1.49

G E L E S
Vestuvėms, banketams, laidotuviams ir kitokioms progoms
GUZAUSKŲ
Beverly Hills Gėlinyčia
2443 W. 63rd Street, Chicago, Illinois
TEL. PR 8-0823 — PR 8-0834

10% — 20% — 30% pigiau mokėsit už apdraudą nuo ugnies ir automobilio pažeidimo
FRANK ZAPOLIS
3208 ½ West 95th Street Chicago, Illinois
Tel. GA 4-8654 ir GR 6-4339

Remkite tuos biznierių, kurie skelbiasi "Drauge".

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEP. C. LACK IR SŪNŪS (LACKAWICZ)
2424 W. 69th Street Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd Place Tel. VIRginia 7-6672

POVILAS J. RIDIKAS
3354 So. Halsted Street Tel. YARds 7-1911

PETRAS BIELIŪNAS
4348 S. California Ave. Tel. LAfayette 3-3572

JURGIS F. RUDMIN
3319 S. Lituanica Ave. Tel. YA 7-1133-1139

ANTANAS M. PHILLIPS
3307 So. Lituanica Ave. Tel. YARds 7-3401

VASAITIS - BUTKUS
1446 S. 50th Ave., Cicero, Ill., Tel. OL 2-1003

Istorijos mokslas, Encyclopedia Lituanica, ateitininkai

(Atkelta iš 2 psl.)
Per 20 metų nesulaukėme Lietuvos istorijos išsamesnio veikalų nei lietuvių, nei anglų kalba. Liko ir tebėra neišnaudojamos galimybės pasitelkti medžiagos iš žymių pasaulinių archyvų; stigo ir tebestinga organizacijos ir lėšų.

Pavergtoje Lietuvoje nedaug yra pasirodę istorinių studijų, kuriose mūsų tautos praeitis nebūtų iškraipyta. Autorių pavardžių nebūdinga linkęs minėti. Daugiau yra parašyta gerų straipsnių žurnaluose, ypač iš kultūros istorijos. Gerų tyrinėjimų atlika archeologijoje, nes čia sunkiau iškasti partinį bei rusofiliską radinį. Istorinės studijos Lietuvoje rašomos pagal vadinamus variantus. Variantu vadinamas tekstas, kurį turi patvirtinti partinės linijos ir mark sistinės ideologijos komisija. Kartais tenka parengti kelis variantus arba perredagavimus, kol gaunama aprobata, atžymėta knygoje žodžiais "Pasirašyta

spausdinti". Pavyzdžiui, kelias variantų fazes praėjo J. Žiugždos (vyriausio redaktoriaus) "Lietuvos TSR istorija", kurią galima būtų laikyti klasiška Lietuvos praeities falsifikacija. Pro kelis variantus, net ir rusiškus vertimus bei tikrinimus Maskvoje, turi praeiti "Mažoji lietuviškoji tarybinė enciklopedija", kurios trečiojo ir paskutinio tomo (R—Z) laukiama šių metų pabaigoje.

— Esate angliškosios Encyclopedia Lituanica redaktoriaus. Kaip vyksta tolimesnis jos redagavimas? Ar galime būti optimistai dėl jos leidimo išsėjimo ir kolda mūsų visuomenės talka jai būtų šiuo metu prasmingiausia?

— Antrasis tomas apims D—J raides. Dalis teksto jau parengta ir dar šiais metais bus pradėta rinkti. Kitų metų pradžioje tikimasi atpausti. Darbą sulėtina bendradarbiai. Retas atvejis, kad ir nedidelį straipsnį galima būtų laiku gauti. Kiti pasižada ir po 3—4 mė-

nesių praneša, kad nauji įsipareigojimai, deja, atima laiką. Vis dėlto stumiamės į priekį. Kad leidimą galima būtų pagreitinti, leidėjas p. J. Kapočius ieško daugiau redaktorių. Yra geros vilties, kad bus lygiagrečiai rengiami visi tomai. Tuo būdu per pora metų galima būtų turėti visus numatytus 6 tomus. Bet ar leidėjas išters finansiskai — galėtų jis pats pasakyti. Man rodos, be didesnės paramos iš lietuviškos visuomenės sunku bus išsiversti. Pavyzdžiui, Lietuvių Enciklopedijos 36 tomai galimai buvo išleisti dėl to, kad mūsų visuomenė, juos užsakydama, parėmė leidėją. Vienas išėjęs tomas dengė kito tomo leidimą. Kitaip yra su Encyclopedia Lituanica. Ilgiau ir brangiau trunka tomo parengimas angliškai ir mažiau prenumeratorių. Daug kas mano, kad angliškai reikalinga kitiem. Deja, tų kitų nėra tiek, kad leidimo išlaidas padengtų. Tik didesnis lietuvių prenumeratorių skaičius, mano nuomone, galėtų padėti Encyclopedia Lituanica išplatinti tarp nelietuvių. Kai tikslas yra informacinis, visai suprantama, jei dalį išlaidų prisiima suinteresuotieji ta informacija.

"koncertinę programą", Lietuvos vadinamoji respublikinė premija.

• Lietuvoje apie rugsėjo 17 d. mirė buvęs Kauno valst. teatro — operos solistas Chanonas Šulginas. "Literatūros ir Meno" savaitraštis, rugs. 19 paskelbęs neilgą Alg. Kalinausko nekrologą, nepažymėjo buv. solisto mirties datos.
Ch. Šulginas gerai prisimintinas kauniškės operos senesnės kartos lankytojams, buvo gimęs Vilniuje 1891 m., taigi mirė sulaukęs 79 m. amžiaus. Dainininko — baritono karjerą jis pradėjo 1918 m. Vilniaus "Lutnia" teatre, nuo 1922 m. persikėlė į Kauną, kur 1923 m. debiutavo valst. teatre Fauste, Valentino vaidmeny. Operoje buvo atlikęs per 40 pagrindinių ir mažesnių vaidmenų.
Pokario metu Šulginas dainuodavo radijo programose, gi 1947 m. atsivėikino su aktyvia sceni-

ne veikla. A. Kalinauskas velioni apibūdino žodžiais: "be galo kuklus ir nuostabiai darbštus žmogus, viso kolektyvo mylimas kolega". (E.)

• Berniukų choras "Ažuoliukas" šį rudenį pradėjo ruošti dviems premjeroms. Tai dvi valandas skambanti J. Haydno oratorija "Metų laikai" ir duoklė Rusijos kompozitoriams, S. Rachmaninovo kantata "Pavasaris". Be to, šis choras, oficialiai vadinamas "Vilniaus Mokytojų namų pavyzdiniu berniukų chor", su savo vadovu H. Perelštei-

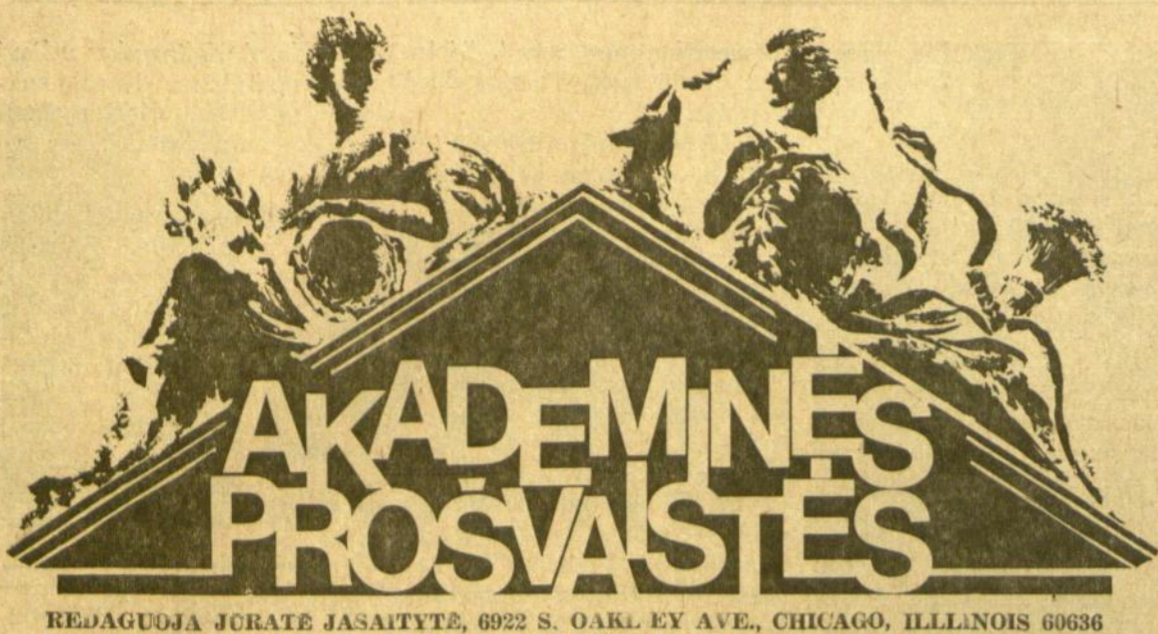
Al's Texaco Service
Savininkas Albinas Lakiestas
Mechanikas Stasys Šarauskas
STABDŽIAI — SANKABOS — TRANSMISIJOS
ir motorų remontas — Tune-up.
5759 So. Western Avenue
(kampus 68-tos gatvės)
TELEF. — PR 8-9533

E U D E I K I S
DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID
Laidotuvių Direktoriai
Trys Moderniškos Kopyčios
4330 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YARds 7-1741-2

MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME
THREE AIR-CONDITIONED CHAPELS
Parking Facilities
6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

P E T K U S
MARQUETTE FUNERAL HOME
— TEVAS IR SŪNUS —
TRYS MODERNIOS KOPYČIOS:
2533 West 71st St. Telef. GROvehill 6-2345-6
1410 S. 50th Ave., Cicero TOWNhall 3-2108-09
AIKSTE AUTOMOBILIAMS STATYTI

PIRKITE DABAR TIESIŲ NUO MR. NELSON Savininko
SAINT CASIMIR MONUMENT CO.
3914 West 111th Street
Vienas blokas nuo kapinių
DIDZIAUSIAS PAMINKLŲ PLANŲ PASIRINKIMAS VISAME MIESTE
Telef. — CEDarcrest 3-6335

REDAGUOJA JÜRATĖ JASAITYTĖ, 6922 S. OAKLEY AVE., CHICAGO, ILLINOIS 60636

KAS GI YRA TA STUDENTŲ ATEITININKŲ SAJUNGA?

Mūsų veikia Chicago Studentų ateitininkų draugovė. Uždaroje veikloje ruošiamė rimtus susirinkimus ir suėjimus. Kartu su kitom vietovėm dalyvaujame savuose suvažiavimuose, kursuose ir stovyklose. Išlaikome savo žurnalą "Gaudeamus" ir didžią dalimi prisidedame prie "Ateities" žurnalo leidimo. Dirbame su moksleiviais, būdami globėjais kuopose arba vadovais jų stovyklose. Viešumoje pasireiškiame, ne tik šokių rengiant, bet ir kitur. Pvz. mūsų nariai remia L. S. S., įsijungia Lietuvių Bendruomenės veiklon, dirba lituanistinėse mokyklose ir pan. Be to, Draugovės nariai įsijungia ir į studentiškas korporacijas. Sunku kai kada net įžiūrėti, kur Draugovės, o kur korporacijų veikla prasideda. Dabar studentai ateitininkai Chicagoje yra įsijungę į dvi korporacijas. Korpl. Satrija priglaudžia jaunus literatus bei menininkus, kurie čia diskutuoja jiems opius klausimus. Satrijičiai visuomenei prisistato su savo kūryba ir literatūriniais parengimais, pvz. poeto Vytauto Mačernio minėjimu, Kongresiniu literatūros vakaru, o dabar užsiėmę kitamet surengti net trijų dienų mūsų poezijos festivalį. Korpl. Giedra, kuriai priklauso tik moterys, diskutuoja joms svarbius klausimus, šeiminkauja parengimuose, premijuoja knygas. Daugelis mūsų buvusių narių, nors palikę Draugovę, lieka mūsų pasididžiavimų savo pasiektais laipsniais, doktoratais ar kur kitur savo pastangomis prasimūdami.

me masės žmones. Matome nepasitenkinimą "the great American way of life." Matome žmones, kurie primena Rio Grande upę — mylia platumo ir tik pėda gilumo. Matome nulietuvėjusių gaušėjimą. Matome studentus, kurie neapgalvoję tėvų pažūras visiškai priima arba visiškai atmeta. Studentų ateitininkų organizacija, rengiama į tai, padeda studentui susiformuoti pilnutinę asmenybę, kuri mūsų sąlygose būtų kūrybinga ir naši. Ta asmenybė turi būti sau originali — ji turi "dalintis savo laiku, mintimis, pareigomis, kuri ateti dabartyje" ir ji turi būti kritikoniška. Mūsų organizacija priklauso nuo savų narių, kurie ją visą laiką kuria, kaip bitės savo avilį. O tada ir miela organizacijos šeimoje kartu pabuvoti. Į šią šeimą mes ir priimame "ateitininkus" — naujus narius.

Laikas bėga. Raudamas savo Tikimės, kad kiekvienas mūsų narys kūrybinis darbas bus žingsnis į ateitį. Tikimės, dr. Damašio žodžiaisariant, kad studentai ateitininkai sugebės bent dalinai patiesi aplinką, kad būtų "mažiau triukšmo ir daugiau šviesos".

Vytas Narutis

STUDENTŲ ATEITININKŲ SUVAŽIAVIMAS

Studentų Ateitininkų sąjungos suvažiavimas įvyks 1970 m. spalio mėn. 24 ir 25 dienomis Toronte, Kanadoje. Suvažiavimo registracija vyks šeštadienį, spalio mėn. 24 d., nuo 9 val. ryto. Registracijos mokestis — 5.00 dol.

Suvažiavimo programą sudaro šie punktai: oficialus atidarymas, komisijų sudarymas, SAS valdybos ir draugovių pranešimai, ateities planų nustatymas ir naujos valdybos rinkimai. Į suvažiavimą atvykti kviečiami visi studentai ateitininkai.

Prisiminimai... tvirtai nusistatęs išvažiuoju iš Prieskongresinės ateitininkų stovyklos. Nuotr. R. Silkaičio

SKAUTAI AKADEMIKAI

Akademikų skautų sąjūdžio Chicago skyriaus metinė šventė įvyks šį šeštadienį, spalio mėn. 17 d. Jonyno sodyboje, Chesterton, Mich. 6:30 v.v. Bus įdomi programa. Kviečiami visi akademikai skautai ir draugai.

Akademikų skautų sąjūdžio, Chicago skyriaus, Korpl. Vyties valdybą sudaro šie asmenys:

Pirmininkas — senj. Gintaras Plačas,

Vice — pirmininkas — senj. Andrius Markulis,

Iždininkas — senj. Viktoras Stuoypys,

Juniorų globėjas — fil. Rimas Korzonas.

Akademikų skautų sąjūdžio Chicago draugovės valdybą įeina šios skautės:

Pirmininkė — t.n. Virginija Sabaliūnaitė,

Vice — pirmininkė — t.n. Valerija Sparkytė,

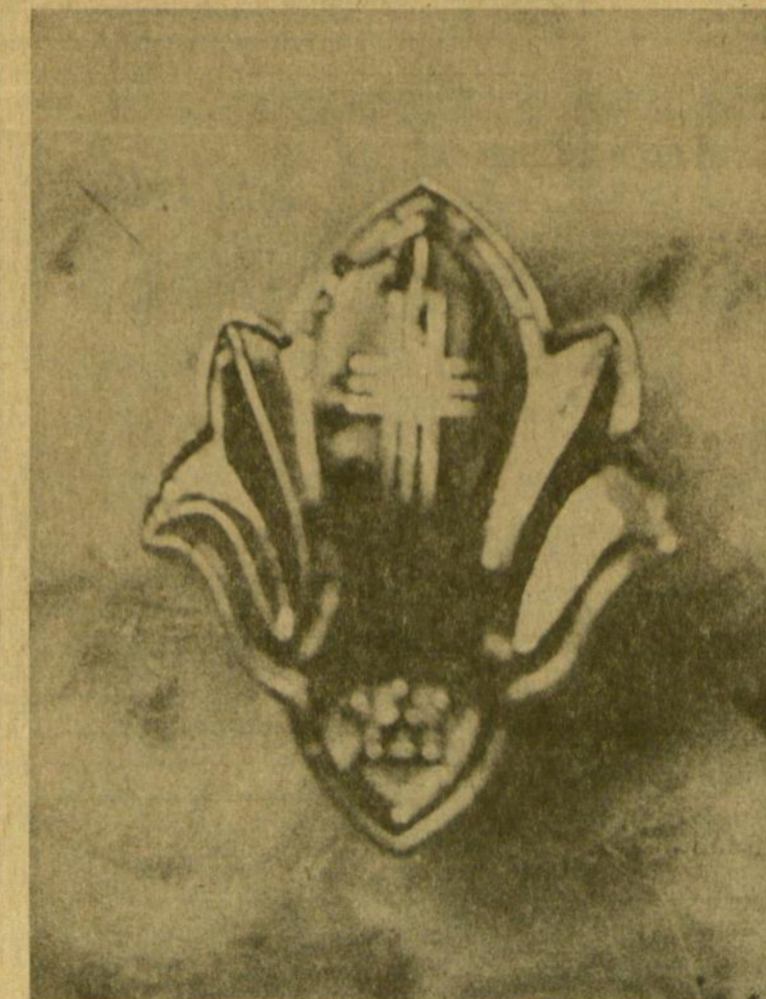
Iždininkė — t.n. Eglė Aglinskaitė,

Kandidatų globėja — fil. Ramunė Kviklytė.

si mokslo darbuotojais paskaitoms skaityti, be to, numatyta keistis ir studentais, aspirantais. (E.)

PER JAUNAS

- Dėde kur išeini?
- Į jaunimo kavinę.
- Neik. Ten tau negalima.
- Kodėl?
- Nes tu be barzdosi!..

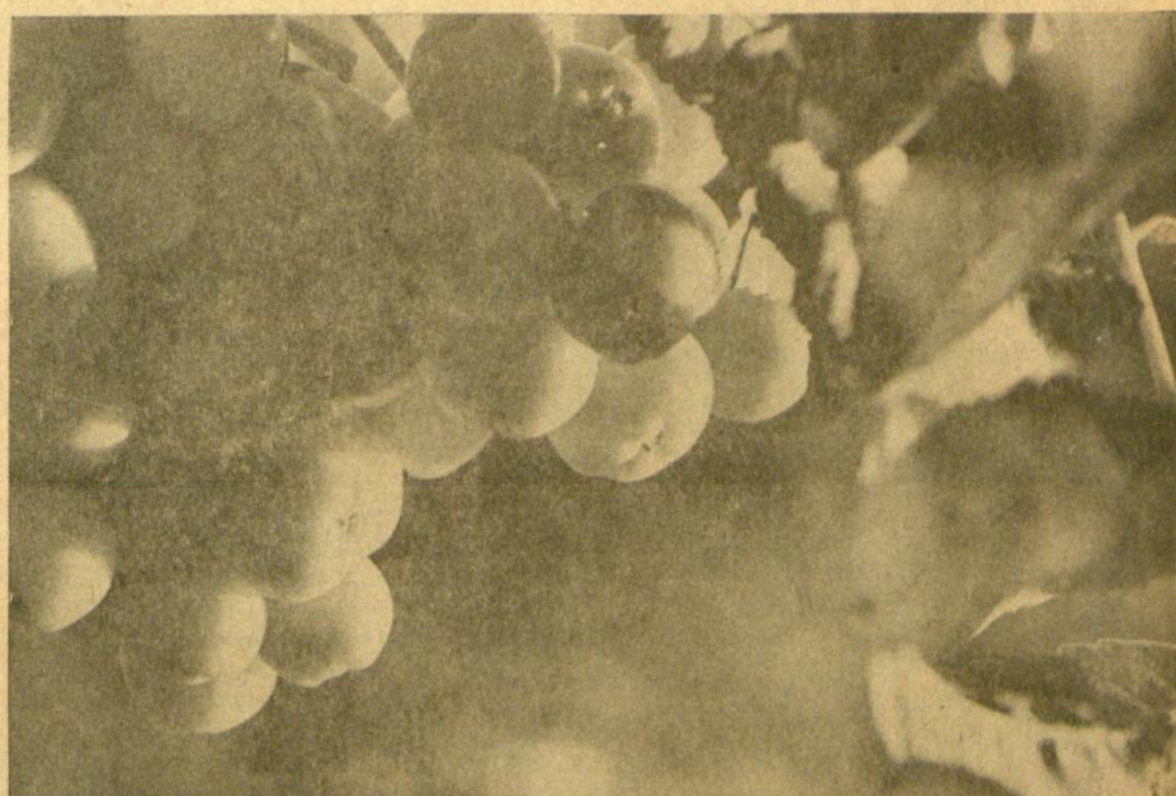

"Vsa atnaujinti Kristuje." Studentų Ateitininkų sąjungos ženklukas. Nuotr. G. Plačo

PRASIDĖJO DARBAS

Praėjusį sekmadienį, 1970 m. spalio mėn. 11 d., Jaunimo centro patalpose, Chicago studentų ateitininkų draugovė pradėjo naujų metų veiklą.

Po įsūdinių šv. Mišių, kurias laikė draugovės dvasios vad. K. Trimakas, S.J. vyko susirinkimas. Jo metu draugovės nariai smagiai priėmė įstojančius draugovės studentus kandidatus. Laima Nainytė, draugovės pirmininkė, trumpai apibrėžė praėjusių metų veiklą, padėkodama visiems prie draugovės darbo prisidėjusiems. Šią programos dalį užbaigusi, Laima pristatė šių metų valdybos sąstato kandidatus. Vienbalsiai į 1970—1971 metų

Liudeno derius. Na, atspėkit: ar čia obuoliai, ar šeramikiniai? Nuotr. V. Mazelio

AR GIRDĖJAI APIE KORPORACIJĄ NEO-LITHUANIA?

Pirmieji Nepriklausomos Lietuvos gyvenimo metai buvo sunkūs. Sunkiai kėlėsi tauta, visur buvo jaučiama svetimųjų įtaka. Visa tai temdė tautinę idėją ir, lyg prilikę, jos įplėtimąsi. Gaivališkaista justa gyvas reikalas palaikyti ir kelti tautinį susipratimą, įsamoninant lietuvį naudotis laisve.

Toji tautiškumo idėja akademiniam jaunimui buvo lyg išeities ir atramos taškas. Buvo suvokta, jog su tautine idėja reikia organizuoti eiti į studentijos gyvenimą ir šiai kelti iniciatorių pastangomis 1922 m. lapkričio 11 d. gimsta Lietuvos universitete nauja organizacija — Korporacija Neo-Lithuania.

Vardas, kaip regime yra šiuo šiuo. Jo esmė sudaro žodis "Lithuania", o prieš jį stovi žodis "Neo" "Lithuania" žodis yra patimas iš senovės Lietuvos kunigaikščių antpaudų. Vadinasi, vardo kilmė mums yra istorinė, ji mums primena praeitį, senovę, nes taip Lietuva buvo vadinama mūsų senosios valstybės raštinėje.

Žodis "Neo", rašomas prieš "Lithuania", mums primena lietuvių tautos atgimimo laikotarpį, prasidėjusį XIX amžiaus gale. Tai buvo įtempta kova, kaip Vairgantas sako, dėl laisvės ir kultūros, 1918 m. pasibaigusi nepriklausomos valstybės atstatymu. "Neo" tiko ano meto kylančios tautos dvasiai apibūdinti, nemažiau jis tinka korporacijos naujos pastangoms, JAV, jis tiks ir naujam laikotarpiui vadinti, kai Lietuva

vėl atgaus laisvę ir nepriklausomybę. Žodis "Neo" visada bus naujas ir jaunas, visada jis bus teisybė, stovinti greta žodžio "Lithuania", nesgi ir pati mūsų korporacija vis "atsijaunina" naujomis atžalomis.

Neo-Lithuania, 1940 m., užplūčius Lietuvą rusams komunistams, turėjo uždaryti. Bet gražios idėjos nemiršta. Atsidūrus tremty vėl bandyta korporaciją atgaivinti "Vilties" vardu.

Emigracijos bangai užėjus, daugumai neo-lithuanų įsitvirtinus Amerikoje, vėl kilo naujas susanėtimo pavojus ir rūpestis kovoti su juo. Pagalbon skuba visa lietuvių šeimynų steigdama Lietuvos mokyklas, atnaujinti lietuviškų organizacijų veiklą. Tam tiks vi C. e. e. n. e. 1950 m. pradėjo veikti Korpl. Neo-Lithuania, o prieš jį stovėjęs "Neo-Lithuania" žodis yra patimas iš senovės Lietuvos kunigaikščių antpaudų. Vadinasi, vardo kilmė mums yra istorinė, ji mums primena praeitį, senovę, nes taip Lietuva buvo vadinama mūsų senosios valstybės raštinėje.

Žodis "Neo", rašomas prieš "Lithuania", mums primena lietuvių tautos atgimimo laikotarpį, prasidėjusį XIX amžiaus gale. Tai buvo įtempta kova, kaip Vairgantas sako, dėl laisvės ir kultūros, 1918 m. pasibaigusi nepriklausomos valstybės atstatymu. "Neo" tiko ano meto kylančios tautos dvasiai apibūdinti, nemažiau jis tinka korporacijos naujos pastangoms, JAV, jis tiks ir naujam laikotarpiui vadinti, kai Lietuva

korporacijos šūkis "Pro Patria" pagavo akademinio jaunimo širdis ir jausmus, keldamas studentų naują ir ryškų tautos ir tautiškumo sampratą, nurodydamas, jog tautiškas yra prigimtinis

žmogaus savybė. Pati tautybė yra paveldima, įgyjama iš tėvų, iš tautos, kurioje teko užgimti, jos kalba kalbėti, sutapti su jos papročiais ir kultūra. O visa tai nulemia žmogaus apsisprendimą, sudaro priklausomybę sava tautai. Iš čia išplaukia ir įsipareigojimas savo tautai. Todėl puoselėjimas savo tautos vertybių, branginimas jos kalbos, rėmimas jos didžiųjų siekimų — laisvai tautai gventi ir valdyti — kovojimas už jos teises yra lyg igimtosios pareigos, susijusios su išlikimybe savo tautai.

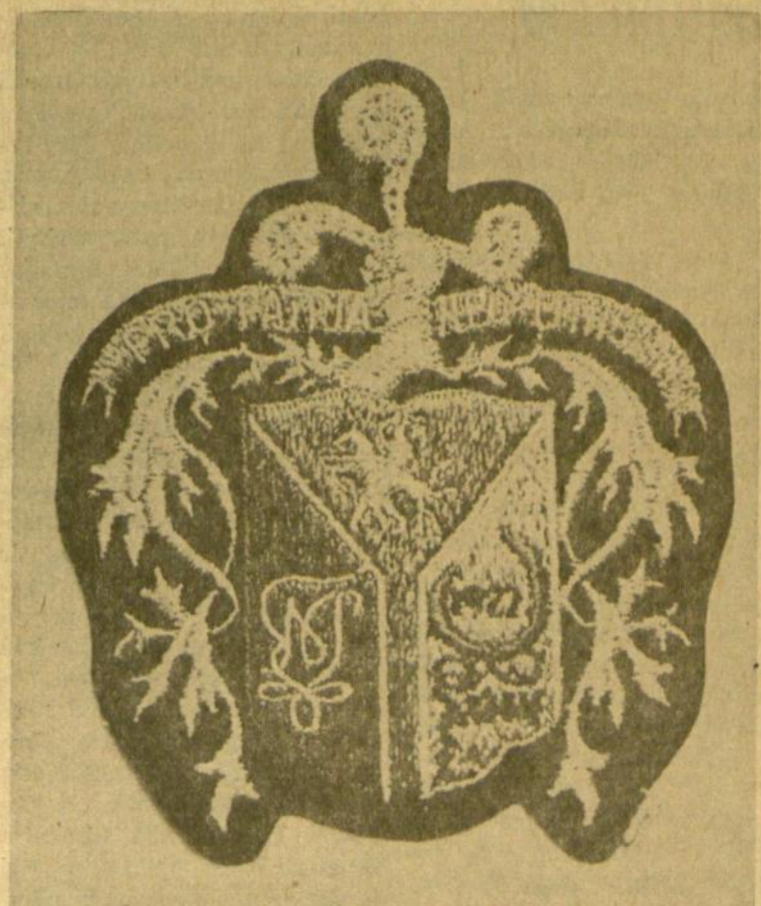
Šiais dėsniais vadovavosi korp. ir rėmė lais savo veiklą. Jei tu princ'pų kilmė yra pačioje tautoje, tai juose galime įžiūrėti natūralius ir igimtus požymius, o visa tai ir sudaro jų patvarumą ir iškelta tautinės idėjos stiprybę bei pastovumą. Tautiškas, kurį skiepija nariuose korporacija, pasižymi nuosaikumu ir tolerancine dvasia. Jai buvo ir liko svetimas kraštutinis nacionalizmas, šovinistinės tendencijos, vedančios į kitų tautų neapykantą. Tačiau korp., suprasdama netautėjimo pavojų, kelia lietuvių tautos didybę, puoselėja jos vertybes ir kovoja su reiškiniais, siekiančiais žeminti mūsų tautą. Ji neniekina ir nežemina kitų tautų, jų vertybių. Kartu ugde nariuose tautų bendravimo ir draugiškumo jausmus. Korp. tiksluose pirmoje vietoje stovi: "Lietuvių tautos didybė".

Ta didybė yra pasiekama, kai tauta kūrybinga, kai ji reikiassi nepasikartojančiu savitumu. Kultūros pobūdi ir kryptį formuoja iškilūs asmenys, juntą tautos dvasią ir esmę. Tie asmenys savo darbais iškyla kaip vadai, tauta juos gerbia ir juos seka. Neo-Lithuania naudojasi savo tautos vady dvasiniu lobiu, tuo pačiu stengiasi tom iškiliom asmenybėm reikšti pagarbą nuolatinu ir pastoviu jų įvertinimu. Nusipelnusiam asmeniui korporacijos aukščiausia pagarba išreiškiama Garbės Nario vardu.

Neo-Lithuania garbės nariais, korp. kvietimu ir kviečiamųjų sutikimu, yra tapę: Juozas-Tomas Vairgantas, dr. Jonas Basanavičius, inž. Petras Vileišis, Bronius Kazys Balutis, Antanas Smetona, Jonas Jablonskis ir prel. Jonas Mačiulis-Maironis. Šių garbingų lietuvių tautos vyrų pasaulėžvalgos ir idėjos sudaro Korpl. Neo-Lithuanijos pagrindus.

Poetas Maironis yra taręs šiuos žodžius patriotinei studentijai: Ant išvyniotos vėliavos Kilniai išrašė: Už tėvyne! Rankas sat draugiškai supynę, Pirmyn, jaunime Lietuvos!

Algis Modestas
L.S.T. Korpl. Neo-Lithuania
pirmininkas

"Pro Patria." Korpl. Neo-Lithuania herbas. Nuotr. G. Plačo